

УРОКИ БУНТІВНОГО ГЕНЕРАЛА

Кажуть, правозахисник Петро Григоренко зізнавався кримськотатарським друзям, що хотів би і сам бути татариним. Втім, відомо від його сина Андрія, який і нині живе у Нью-Йорку, що незадовго до смерті (з того часу 21 лютого виповнилося 25 років) він повністю перейшов на українську мову спілкування, бо залишався-таки українцем. Але чи варто ділити нам його поміж собою, чи урок його життя мав на меті інше – поєднати два братні народи? І саме братніми називали наші стосунки кримські татари, які збиралися біля пам'ятника Петру Григоренку в Сімферополі на честь роковин з дня його смерті.

І хоча Петро Григоренко був відомим правозахисником, котрий створив українську та московську гельсінські групи і боровся, як, скажімо, й Андрій Сахаров, за права кожної людини, за що пройшов через ув'язнення і психушки, та ось кримськотатарський народ виявився влучнішим за інших, зробивши його своїм національним героєм. Можливо, тому, що менше за інших мав підтримки та більше – її потребував.

Ось чому колишній хлопчина із Херсонщини, а на останньому етапі життя американський іммігрант назавжди одержав кримську прописку. Саме тут, попри шалений опір кримської влади, стоїть перший (і чи не єдиний?) йому пам'ятник, а площу Советську кримські татари називають площею Петра Григоренка. І пам'ятник цей – справа рук кримськотатарського скульптора, і вулиця його імені (с. Червоний Мак – Заланкой) одержала назву прямо-таки з боями.

(Продовження на 3-й стор.)

АКТУАЛЬНО!

СТРАТЕГІЯ
ГУМАНІТАРНОГО
РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ

стор. 3

**СПОЧАТКУ
БУЛО СЛОВО...**

НАМ ПІСНЯ
МОВУ
ЗБЕРЕГЛА

стор. 5

**ТОЧКА
ЗОРУ**

БЕЗ ЯКИХ
СЛОВІВ
НЕ ОБІЙТИСЯ
УКРАЇНСТВУ?

стор. 8

З ПЕРШИХ УСТ

Ганна ГЕРМАН: ТАБАЧНИК, ЯК І ВАЛУЄВ, НЕ ВІЧНИЙ...

Ініціативи Міністерства освіти щодо української мови не матимуть того ефекту, на який розраховують їхні ініціатори. Про це в інтерв'ю Радіо Свобода сказала радник Президента Ганна Герман. За її словами, мовну політику в Україні потрібно удосконалювати, а українство має бути природним, а не титульним.

— Чи потрібно захищати українську мову, на Ваш погляд?

— Поки живуть люди, поки живуть українці, буде жити українська мова. А нам треба робити дуже просту річ – щоб наші діти та онуки розмовляли українською, а все далі само собою станеться.

— Чи має бути певна програма підтримки української мови?

— Чи була колись, за всю історію існування українського народу, державна полі-

тика захисту і розвитку української мови? Ніколи не було. І нинішню політику треба робити у цьому сенсі досконалішою. Але українська мова, незважаючи на це, не тільки вижила, а ще й розвивалась. Інші мови треба просто вивчати. Чим більше мов будуть знати українці, тим більший шанс, що українська у світі буде зауважена і посідатиме якесь місце. Тому що лише знаючи світові мови, ми можемо пропагувати і розвивати власну мову. Іншого шляху немає.

— А як Ви ставитеся до ініціатив щодо зменшення кількості годин української мови у школах?

— До цього треба ставитись по-філософськи і досить спокійно. По-перше, Табачник, як і Валусєв, не вічний. А по-друге, така є ментальність українського народу. Наші

люди радше зроблять ефективніше, коли треба робити навпаки. Згадайте роки, коли при владі була помаранчева команда, тоді навпаки було, я б сказала, певне нав'язування української мови для східних регіонів, для Криму, але це дало цей ефект. Така вже природа українців, що коли їм забороняти, то вони краще будуть за це боротись. Тому я не знаю, чи ці смішні ініціативи нинішнього Міністерства освіти матимуть той ефект, на який розраховують їхні ініціатори.

— Як можна популяризувати українську мову?

— Українство потрібно робити природним, а не титульним. Бо коли чуєш знаменитих «проукраїнських» політиків, діти яких говорять виключно російською мовою і навіть не намагаються вставити бодай українські фрази, тоді бачиш, наскільки це нешироко...

З інтерв'ю Радіо Свобода <http://www.radiosvoboda.org/content/article/24490635.html>

21 ЛЮТОГО В УКРАЇНІ ВІДЗНАЧИЛИ МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ

ДО МОВИ

1

Перший подих.
Перший крок.
Перших слів
уперта вдача.
На пуховиках казок
Ніжилась душа
дитяча.

2

Була, мов свічка,
рівненька,
Не копирсався в генах
атом.
...Качечко моя
кривенька,
Підбита московським
матом.

Любов ПРОЦЬ

Голова Ради міністрів Криму
Анатолій Могильов:
«З РОСІЙСЬКОЮ
МОВОЮ
ПРОБЛЕМ
У КРИМУ НЕМА...»

Детальніше —
на 4-й стор.

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літсування з читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня:
ТОВ «Мега-Поліграф»
вул. Марка Вовчка, 12/14
Київ, 04073

Видавець - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584 в УДК у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

Передплата кампанія на видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату — Іван Порхун.
Тел./факс (044) 498-23-64.

ЗА ЧИЙ РАХУНОК ДРУЖБА?

ЧОРНОМОРСЬКИЙ ФЛОТ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ДОСІ НЕЗАКОННО ВИКОРИСТОВУЄ 38 ПРИЧАЛІВ

«Керівництво Севастополя з метою подальшого економічного розвитку міста має намір домогтися вирішення питання про 38 причалів, які не увійшли до програми Угоди між Україною і Російською Федерацією про параметри поділу Чорноморського флоту, але використовуються російським флотом», — заявив журналістам під час перебування в Севастопольському морському торговельному порту 17 лютого 2012 року перший заступник голови Севастопольської міськдержадміністрації Сергій Савенков.
«Ми почали займатися інвентаризацією і нещодавно з'ясували, що 38 причалів, які використовуються Чорноморським флотом Російської Федерації, не увійшли до міжурядової угоди, але використовуються Чорноморським флотом. Тому зараз ставиться питання про те, що потрібно їх або повернути місту, або надавати за них якусь компенсацію», — сказав С. Савенков.
При цьому він зазначив,

що «історично склалося так, що понад 50 відсотків причальних стінок займає Чорноморський флот Російської Федерації, але на даний момент деякі причали і території не завантажені і не використовуються так, як повинні використовуватися». «Жодних односторонніх дій з нашого боку не буде. Рішення про використання цих причалів і територій, звичайно, повинно прийматися на рівні керівництва двох країн. Росія в пріоритеті — їй пропонується освоювати ці території, інвестувати в них для того, щоб місто і порт розвивалися не тільки у військовому напрямку», — підкреслив С. Савенков.
У свою чергу начальник севастопольського морського торгового порту Сергій Тараканов заявив журналістам, що морський вокзал має тільки 200 метрів причальної стінки, тому не може приймати біля причалу 300-метрові круїзні лайнери. «Щоб приймати судна завдовжки близько 300 метрів, потрібно зайти на територію Мінної

стінки, де базується російський ЧФ, але питання про це не вирішено», — сказав С. Тараканов.

Керівник порту також назвав причали, які могли б використовуватися портом, але належать Чорноморському флоту всупереч угоди і в той же час не використовуються за прямим призначенням.

«Причал на Радіогірці належить Чорноморському флоту, але перебуває у фірми «Болівар». Ми готові його відремонтувати, але ми не маємо права вкладати гроші. Таких прикладів багато. Це причали на Троїцькій, на Північній стороні і в Балаклаві. Там немає росіян, але причал належить Чорноморському флоту», — уточнив С. Тараканов.

Згідно з угодами, підписаними між Україною і Російською Федерацією, в Севастополі Чорноморський флот займає 140 об'єктів, які включають 3571 будівлю і споруду і займають площу 3312,49 гектара.

Інвентаризація майна ЧФ РФ проводиться з жовтня минулого року за домовленістю двох країн.

Відділ у справах преси та інформації СМДА

МОГИЛЬОВ ОБЦЯЄ АКТИВІЗУВАТИ РЕФОРМИ

Нинішній рік у Криму стане роком активної реалізації реформ. Про це заявив голова Ради міністрів АРК Анатолій Могильов за підсумками засідання Ради регіонів, повідомляє Головне управління інформаційної політики кримського уряду.

«За дорученням Президента України Віктора Януковича в 2012 році в Криму активізований процес реалізації реформ у соціально-економічній сфері», — сказав А. Могильов.

За його словами, реформи повинні переміститися з центрального рівня на місця. «Ми в Криму активізували роботу в цьому напрямку», — підкреслив голова кримського уряду.

Зокрема, основними напрямками для кримської влади на 2012 рік, підкреслив Могильов, є реформи в соціально-економічній сфері, освіті, охороні здоров'я. Крім того, в пріоритеті — дерегуляція бізнесу, подолання корупції, підвищення інвестиційної привабливості Криму.

НАЙБІЛЬШІ ІНВЕТОРИ КРИМУ — РОСІЯ, КІПР ТА АВСТРІЯ

У 2011 році обсяг прямих інвестицій, вкладених в економіку Криму, становив 422,2 млн. доларів, що в 3,4 раза більше, ніж у 2010 році. Дві третини від загального обсягу належать інвесторам Росії, Кіпру та Австрії. Про це повідомляє прес-служба ГУ статистики в АРК.

«Дві третини від загального обсягу інвестицій, що надійшли, належать інвесторам з трьох країн — Росії (27,6%), Кіпру (23%) та Австрії (15,7%). Серед великих інвесторів економіки АРК є також Віргінські острови (Британія), Велика Британія, Німеччина, США, Сейшельські острови, Франція та Узбекистан», — йдеться у повідомленні.

Загалом, за даними прес-служби ГУ статистики в АРК, інвестиції в кримську економіку надійшли з 48 країн. При цьому 40,8% інвестицій акумульовано в промисловість, 20,9% — у будівництво. З регіонів лідерство з розміщення іноземних інвестицій належить Сімферополу (43,8%), Ялті (16,8%) і Сакському району (9,3%).

Обсяг прямих інвестицій АРК в економіку країн світу на 1 січня 2012 року становив 2162,6 тис. доларів. Прямі інвестиції були здійснені в 4 країни, з яких Польща отримала найбільшу частину.

ФРАНЦУЗЬКА КОМПАНІЯ ХОЧЕ БУДУВАТИ В КРИМУ

Французька компанія «Nationale du Rhone» представила керівництву АРК інвестиційний проект повного циклу у сфері вітроенергетики. Він передбачає розробку, проектування, фінансове забезпечення, будівництво «під ключ» і подальшу експлуатацію ВЕС, передає кореспондент УКРІНФОРМУ.

Згідно з проектом на території Кіровського району АРК планується будівництво вітроелектростанцій потужністю 50 МВт з можливим збільшенням потужності до 200 МВт. При цьому обсяг інвестицій становитиме близько 80 млн. доларів. За підсумками зустрічі представників влади Криму та компанії «Насіональ дю Рон» досягнуто згоди про підписання угоди про співпрацю між компанією й Агентством регіонального розвитку в АРК.

У ході зустрічі віце-прем'єр Криму Азіз Абдуллаєв зазначив, що за даними вчених, енергетичний потенціал Криму становить 3600 МВт. За його словами, уряд Криму сподівається на успішну реалізацію проекту французької компанії і у рамках своєї компетенції цьому сприятиме. Як зазначив А. Абдуллаєв, у Кіровському районі планується також будівництво сонячних електростанцій. «Поєднання вітрової і сонячної енергії — відмінний баланс, який дозволить раціональніше використовувати електромережі, крім того, виробництво власної енергії зменшить енергетичну залежність Криму від материка», — підкреслив він.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА 2012 РІК

До 10-го березня Ви можете оформити передплату з квітня по червень

<p>Виходить з 1917 р.</p> <p>ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС: 74501 45,07 грн.</p>	<p>Виходить з 1936 р.</p> <p>ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС: 37112 35,88 грн.</p>	<p>Виходить з 1923 р.</p> <p>ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС: 74310 45,07 грн.</p>	
<p>Виходить з 1923 р.</p> <p>ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС: 60969 42,21 грн.</p>	<p>Виходить з 1921 р.</p> <p>ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС: 95220 51,87 грн.</p>	<p>Виходить з 1921 р.</p> <p>ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС: 74401 67,38 грн.</p>	<p>Виходить з 1992 р.</p> <p>ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС: 90269 26,13 грн.</p>

ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ НА ДРУГЕ ПІВРІЧЧЯ 2012 р. РОЗПОЧНЕТЬСЯ В КВІТНІ.

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на всі наші видання можна через сайт www.presa.ua, на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можливо за адресою - <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

СТРАТЕГІЯ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

14 лютого відбулося спільне засідання Колегії Міністерства культури України та Президії Національної академії мистецтв, присвячене обговоренню Концепції гуманітарного розвитку України до 2020 року.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 06.12.2011 р. № 57615/1/1-11 до протоколу від 29.11.2011 р. № 1-1/2815 за результатами засідання Громадської гуманітарної ради під головуванням Президента України Віктора Януковича Національна академія наук України доопрацювала проект Концепції гуманітарного розвитку України до 2020 року.

На Колегії в Мінкультури обговорювався проект Концепції, запропонований Національною академією наук після відповідного доопрацювання. У засіданні взяли участь: Володимир Горбатенко — заступник директора Інституту держави і права ім. В. Корецького; Андрій Єрмолаєв — директор Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України; члени президії Національної академії мистецтв; представники Адміністрації Президента України.

«Наше спільне засідання присвячене питанню державної ваги, — зазначив на початку Колегії міністр культури України Михайло Кулиняк, — обговоренню проекту Концепції гуманітарного розвитку України до 2020 року. Представлений на ваш розгляд проект Концепції був розроблений фахівцями Національної академії наук України спільно з Міністерством освіти, науки, молоді і спорту. Його призначення — стати основним стратегічним документом державної політики в гуманітарній сфері, котра охоплює культуру і мистецтво, міжетнічні та державно-конфесійні відносини, освіту, науку, охорону здоров'я, захист довкілля, проблеми молоді та гендерної рів-

ності, розвиток громадянського суспільства тощо. Усі ці сфери мають розглядатися як єдина система, тож і державна стратегія для них має бути єдиною, цілісною і системною. Представлений сьогодні проект Концепції, після його розгляду заінтересованими органами виконавчої влади, науковими організаціями, має бути розглянутий громадською Гуманітарною радою при Президенті України».

Володимир Горбатенко повідомив, що проект Концепції був розроблений секціями суспільних і гуманітарних наук під загальним керівництвом віце-президента Національної академії наук, академіка Валерія Гейца. «Була дуже велика полеміка щодо визначення параметрів цієї Концепції, — зазначив Володимир Горбатенко, — щодо визначення самого поняття «гуманітарного розвитку». Зрештою, ми зупинилися на тому, що визначили гуманітарний розвиток України як процес удосконалення суспільства шляхом наблизення до потреб людини в усіх сферах суспільного життя, створення умов для максимального розкриття творчого про-

дуктивного потенціалу і самореалізації кожної особистості. Метою Концепції ми визначили удосконалення суспільного середовища на засадах безпеки і стабільності, створення умов для функціонування демократичної культури, конкурентоспроможної і рівноправної серед культур інших народів світу, формування вільної, забезпеченої всіма можливостями для самовиявлення, фізично і духовно розвиненої особистості, яка живе у гармонії із собою та іншими людьми, природним середовищем і навколишнім світом».

Перший заступник міністра культури Юрій Богуцький повідомив, що Український центр культурних досліджень, який знаходиться в управлінні Міністерства культури, та Інститут культурології Національної академії мистецтв підготували пропозиції, які доцільно врахувати під час доопрацювання Концепції. «Потрібно також проаналізувати законодавчу і нормативно-правову базу галузі культури, практики її застосування і внести підрозділ «Стан нормативно-правової бази», — підкреслив Юрій Богуцький, —

оскільки можна розробляти різні пропозиції, але якщо законодавча база не дозволяє застосувати їх на практиці, будь-яка новачка не матиме шляхів реалізації. Деякі поняття у Концепції потрібно конкретизувати, наприклад, «міжконфесійні відносини» пропонуємо замінити на «державно-конфесійні», оскільки Конституцією України задекларовано, що церква відокремлена від держави. Отже, міжконфесійні відносини — це справа релігійних організацій, і саме від них залежить, яку конфігурацію стосунків між собою вони вибудують у межах українського законодавства».

Юрій Богуцький також вніс пропозицію від Інституту культурології — внести у проект Концепції таку тезу: «Для України актуальним є творення нової системи культури на основі історико-культурних традицій українського народу та кращих зразків самоорганізації культурних систем сучасного світу».

«У нас є проблема самоорганізації, — додав Юрій Богуцький, — особливо громадянського суспільства. Якщо подивитися на приклади інших країн, ми побачимо,

як культурні системи саме через велику спроможність до самоорганізації досягали великих успіхів у своїй державі — і врешті-решт ця держава завдяки самоорганізації виходила на високий рівень саморозвитку, завдяки чому починала впливати на інші держави. Тому культурна система країни у широкому розумінні слова має тяжити до самоорганізації. Які механізми має розробити для цього держава — це також необхідно продумати».

Юрій Богуцький зауважив, що у мистецькій складовій проекту Концепції пропущено таку традиційну діяльність людини, як аматорство та художня самодіяльність: «Як би нам не здавалося, що все це — відголоски радянського минулого, самодіяльна творчість є елементом розвитку громадянського суспільства. Ми багато втрамимо, якщо не врахуємо цю складову, адже багато імен професійної української культури вийшло саме з самодіяльного художнього мистецтва».

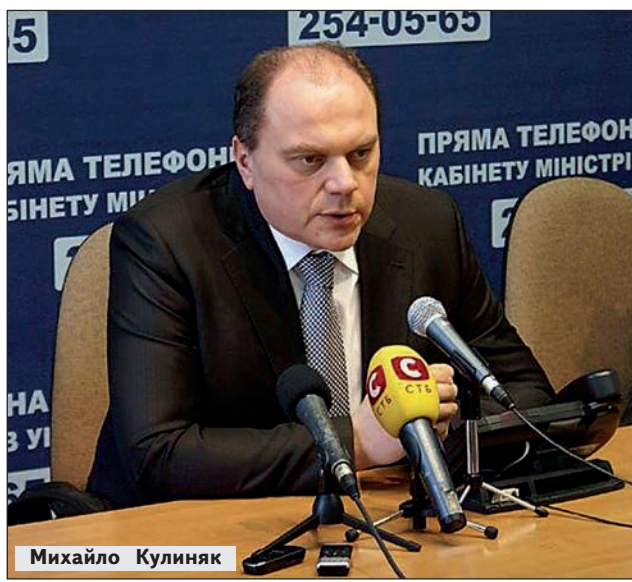
«Ми маємо максимально врахувати у цій Концепції стимули до конкретних практичних дій, — оскільки це не той документ, який має бути

схвалено лише для вчених-теоретиків», — наголосив у кінці свого виступу Юрій Богуцький.

Президент Національної академії мистецтв Андрій Чебикін так само підкреслив необхідність визначення механізмів реалізації положень Концепції. «На її основі, — сказав Андрій Чебикін, — мають бути розроблені державні програми — з театрального мистецтва, наукової експертизи пам'яток архітектури, сучасного мистецтва тощо. Також у проекті Концепції потрібно підсилити позиції щодо творчих спілок та творчих колективів».

Директор Інституту проблем сучасного мистецтва, віце-президент Національної академії мистецтв Віктор Сидоренко наголосив на необхідності доповнення проекту Концепції розділом про сучасне мистецтво.

Колегія Міністерства культури постановила в цілому підтримати проект Концепції з урахуванням висловлених під час обговорення зауважень та пропозицій, які в узагальненому вигляді будуть подані Національній академії наук Українським центром культурних досліджень та Інститутом культурології Національної академії мистецтв.

Михайло Кулиняк

21 лютого відбувся брифінг та пряма телефонна лінія міністра культури України Михайла Кулиняка на тему: «Пропозиції Міністерства культури до Концепції гуманітарного розвитку України до 2020 року».

Під час брифінгу Михайло Кулиняк розповів про представлений проект Концепції та його основне призначення: «На Гуманітарній раді, яка відбулась наприкінці 2011 року, Президент України дав чітке доручення щодо розроблення Концепції гуманітарного розвитку нашої держави. Проект Концепції був підготовлений фахівцями Національної академії наук України спільно з Міністерством освіти, науки, молоді і спорту України».

Водночас міністр культури зазначив, що головне призначення Концепції — «стати основним стратегічним документом державної політики в гуманітарній сфері, котра охоплює не лише культуру і мистецтво, міжетнічні відносини, але й освіту, науку, охорону здоров'я, захист довкіл-

ля, проблеми молоді та гендерної рівності, розвиток громадянського суспільства тощо. Усі ці сфери мають розглядатися як єдина система, тож і державна стратегія для них має бути єдиною, цілісною і системною».

За словами Михайла Кулиняка, зауваження і пропозиції до Концепції гуманітарного розвитку України до 2020 року, які були внесені Міністерством культури, можна назвати як «уточнюючі», що зроблять саму Концепцію ціліснішою, повнішою і прийнятнішою для працівників культури і мистецтва.

Проект Концепції буде розглянуто на Громадській гуманітарній раді при Президенті України і в перспективі — введено в дію Указом Президента України.

«Концепція гуманітарного розвитку України до 2020 року» — це документ, який повинен стати дороговказом, міцною опорою для культури, освіти і всієї гуманітарної галузі нашої держави», — зазначив Михайло Кулиняк.

УРОКИ БУНТІВНОГО ГЕНЕРАЛА

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Ось що розповідає про це в особистій розмові дружина голови Меджлису кримськотатарського народу Мустафи Джемілева Сафінар: — Це був 1992 рік, перше кримськотатарське самозахоплення. Перші дві вулиці, що тут створилися, мали називатися іменами Петра Григоренка та Ісмаїла Гаспринського. Та якщо з іменем кримськотатарського просвітителя проблем не було, то за Григоренка нам довелося довго боротися. Але ж і він колись боровся за наше повернення на Батьківщину. Зрештою, ми перемогли. І ще одна ситуація, варта на увагу. Коли ми мешкали в Ташкенті, в будинку Решата Джемілева влаштували обшук. Для КДБ це була звичайна річ. З осель кримських татар вилучали всі матеріали, які свідчили про їхнє прагнення повернутися на Батьківщину. У Решата теж знайшли чимало «криміналу» і забрали все. А ось перед портретом генерала Григоренка кедібети спасували. На цю поважну людину, на грудях якого тіснилися чи не всі існуючі нагороди, у них рука не піднялася.

І дійсно, Петро Григорович був заслуженою людиною. Він — Герой Радянського Союзу, кавалер орденів Леніна, Червоної зірки, Вітчизняної війни, двох орденів Червоного прапора та багатьох медалей. Але якщо все це зупинило рядових виконавців, то сама система залишилася до правозахисника безжальною. Те, що його позбавили громадянства своєї держави, для Петра Григоренка стало шокуючою обставиною. Бо якби він не любив рідну землю, не зміг би так перей-

нятися почуттями кримських татар щодо Криму.

Любив він і свій народ, гідні представники якого принесли до пам'ятника квіти і поділилися у виступах своїм баченням образу цієї шанованої людини. А голова КУНУ Василь Овчарук подбав про те, аби цього дня було відправлено поминальну службу за спочилим рабом Божим Петром у соборі св. Рівноапостольних князів Володимира та Ольги УПЦ КП, що в Сімферополі. Службу правив о. Володимир, оскільки Єпископ Сімферопольський і Кримський Климент у складі делегації від Криму перебував у Києві. Там теж правилася Божою службою за Петром Григоренком. Але якщо в Криму це робиться щорічно, то в Києві — на честь особливої дати, а найголовніше — на побажання, висловлене у заповіді опальним генералом, який хотів би, аби у день двадцятиріччя з часу смерті його відспівали в Українській церкві рідною мовою.

У храмі св. Володимира та Ольги, як завжди, були присутніми і кримські татари. Вони, дуже літні, увесь час служби стояли біля входу, не спокуючись там же посидіти на стільцях. Вони ж — частували людей у церкві та біля пам'ятника освяченими пампушками власного приготування.

І це якось перегукувалося з історією, яку розповів мені Казим Джепаров, один із учасників кримськотатарського національного руху.

— У 1968 році я побував у Москві як делегат від свого народу і потрапив на день народження правоза-

хисника Костеріна. Був там присутнім і Петро Григоренко. На стіл подавалися кримськотатарські національні страви, приготовані нашими жінками. Тоді вперше генерал Григоренко назвав депортацію геноцидом. Я пам'ятаю всі деталі тієї події, хоча минуло понад сорок років.

А його товариш Рустем Ібраїмов, з яким вони були разом же у засланнях в Узбекистані, додав, що і він теж двічі обирався делегатом і відвідував Москву, і сказав теплі слова про Петра Григоренка.

На мій пам'яті на адресу жодної людини не пролунало стільки позитивних, піднесених слів, як на адресу українського правозахисника. Фадімерше Мамбетова назвала його людиною з великої літери; делегат від Курултая Алі Озенбаш

на світовому значенні генерала та його великий мужності; розумним, шляхетним, жертвним назвав його Роман Яремійчук, а Зампіра Асанова подякувала матерям, які народжують таких дітей.

Роллан Іслямів, який, чи не єдиний із чоловіків, побував вранці у церкві, до пам'ятника прийшов з державним прапором. Так його і зафіксувало чимало фотографів та телеоператорів. Поцікавилася, чому саме він, а не хтось інший.

— Припускав, що

молодші за мене взяти прапор не здогадаються. А сам я пережив геноцид. Тоді мені було шість років, і наша сім'я жила в Ялті. Водночас у нас відібрали все. А батько мій був на фронті. Про Петра Григоренка я чув ще до вислання. Шкода, що жоден з наших чотирьох президентів не схожий на нього.

Питань сучасної політики торкалися й люди з мікрофоном у руках. Хтось застерігав щодо загрози авторитаризму, хтось загрожував про слабкість опозиційних лідерів, хтось підкреслював необхідність контактів з усім демократичним світом.

Багатьом промовцям важко було усвідомити, як ця шанована людина, котра мала всі життєві блага, від усього цього відмовилася, і чому тоді наші сучасники ставлять на перше місце власний комфорт. А логічне пояснення феномена Петра Григоренка спробував дати Василь Овчарук: «Він не міг бути

щасливим, доки десь поряд були нещасні люди».

Але як здогадався опальний генерал, спрямовуючи свій заповіт у майбутнє, що за 25 років матимемо свою українську церкву, тож, ймовірно, — і українську державу? Хоча і сьогодні так само, як у споминах Петра Григоренка, тут можуть запропонувати українцеві «говорити чужим чужою мовою», як зауважив заступник голови Кримської організації партії «Фронт Змін» Анатолій Ковальський, проблемними залишаються українські школи та під загрозою — українська історія.

А тому боротьба за українську Україну продовжується і за правду державу — теж. І не задля одних лише українців, а й задля усіх народів, які мешкають на цій землі, у тому числі, — і кримських татар.

Тамара СОЛОВЕЙ

КОНКУРС! У ПОШУКАХ НАЙОБДАРОВАНІШИХ

18 лютого у Севастополі відбулось урочисте нагородження фіналістів II Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. Запроваджений Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України конкурс проводиться вдруге. Його мета — виявлення найобдарованіших та заохочення їх до подальшої творчості.

На першому етапі до конкурсу долучилось більше 3,5 тисяч учасників, на другому — майже 900, на третьому, міському етапі, за перемогу боролися понад 240 учнів, 45 студентів і 10 учнів професійно-технічних училищ. І, нарешті, 34 найталановитіших учасників дійшли до фіналу.

Привітати фіналістів прибули: Науменко Євгенія Іванівна — методист Інституту інноваційних технологій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, заступник начальника управління освіти і науки міста Жанна Слюсар, а також організатори конкурсу: Олена Попова, завідувач кафедри української мови та літератури

Олена Попова

Євгенія Науменко

Севастопольського міського гуманітарного університету, методисти кабінету української, російської та кримськотатарської мов Інституту післядипломної освіти міського гуманітарного університету. А також керівники навчальних закладів, учителі, викладачі, батьки!

Перед початком церемонії нагородження прокоментувати конкурс погодилася завідувач кафедри української мови та літератури СевМГУ Олена Попова:

— До фіналу ми йшли досить довго, відбирали найкращих, найталановитіших, спочатку в навчальних закладах. У нашому університеті студенти писали есе, презентували їх, захищали й лише потім краші з них дійшли до міського етапу.

— Чим цьогорічний конкурс відрізняється від попереднього?

— З'явилася досить цікава тенденція: коли підходить час визначитися, якою мовою писати, студенти й учні часто вибирають українську, хоч учителі й визначають заздалегідь, кому якою мовою писати. Дізнавшись про право вибору, записане у положенні конкурсу, учасники використовують його на свій розсуд. Менш відоме здається їм більш цікавим. У таких рішеннях проглядається неординарність особистості, що не бажає йти торованими стежками, а прагне нового, цікавого, незвіданого. Чимало студентів чинять так через певний прагматизм, оцінюючи державну мову як атри-

бут майбутньої успішності.

— Оцінювати учасників міського етапу було складно?

— Надзвичайно складно! Виручав досвід, внутрішнє відчуття творчої манери, відповідність до вимог жанру тощо. Чимало робити гідні широкого загалу й увійдуть до студентського альманаху, хоч і не належать переможцям.

— Завдання учасники отримують приблизно однакові?

— Ні, ми охопили різні напрямки спеціалізації, відповідно й завдання були різними. Конкурс передбачав 6 категорій учасників: учні, студенти професійно-технічних училищ, студенти технікумів гуманітарного та негуманітарного профілів та відповідно студенти ВНЗ гуманітарного й негуманітарного профілів. Гуманітарії, звичай, демонструють образне мислення, вишукану тропіку. Представники ж негуманітарних спеціальностей вирізняються критичністю, іронічністю, логікою. Роботи різні, але цікаві — кожна по-своєму. Ми співчуваємо тим, хто буде оцінювати фіналістів: не проста їх оцінює робота. Взагалі, оцінювати творчість складно, завжди є вірогідність суб'єктивної похибки.

— Цей конкурс відрізняється від конкурсу імені Петра Яценка?

— Так, вони різні, хоч і рівноправні. Мовно-літературний конкурс все-таки націлений на виявлення творчої особистості, а не просто знавця української мови. Можливо, ця особистість ще плутається в пра-

Один з організаторів конкурсу методист Інституту післядипломної освіти Севастопольського міського гуманітарного університету Валентина Лопатюк

вилах орфографії, але здатна на оригінальну думку. Цей конкурс шукає талановитих поетів, журналістів, філософів, літературних критиків тощо. Шукає і знаходить.

Успіхами наших фіналістів була вражена й гостя зі столиці, Євгенія Іванівна Науменко — методист Інституту інноваційних технологій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України:

— Цей конкурс швидко набирає розмаху, сьогодні це — одне з найактуальніших, найпрестижніших змагань молоді. Коли я, збираючись сюди, побачила, що до фіналу у Севастополі потрапив 21 учень і 13 студентів, то була приємно вражена: є менш успішні регіони.

За умовами конкурсу 39 переможців стануть володарями стипендій Президента й отримуватимуть нагороди на Тарасовій горі.

Бажаю севастопольцям перемоги!

Заспівала Лідія СТЕПКО
м. Севастополь

«З РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ ПРОБЛЕМ У КРИМУ НЕМА...»

Прем'єр-міністр Криму Анатолій Могилюв називає надуманою проблемою з російською мовою в Криму. Як передає кореспондент УНІАН, про це він сказав на брифінгу, коментуючи наміри кримського парламенту ухвалити звернення до Верховної Ради України з проханням підтримати законопроект «Про принципи державної мовної політики», яким пропонується дозволити використання регіональних мов або мов меншин нарівні з державною.

А. Могилюв нагадав, що згідно з Конституцією України, Конституцією Криму на території автономії діє одна державна мова — українська, але при цьому вільно функціонують російська, кримськотатарська та інші мови національних меншин.

«Я вважаю, що з російською мовою проблем у Криму немає. Це все проблема надумана», — сказав Анатолій Могилюв.

Як повідомлялося, народні депутати від Партії регіонів Сергій Ківалов і Вадим Колесніченко ще минулого року зареєстрували у Верховній Раді законопроект «Про принципи державної мовної політики», який передбачає використання регіональних мов або мов меншин нарівні з державною.

У пояснювальній записці до законопроекту зазначається, що у разі ухвалення законопроекту російська мова стане регіональною в 13 адміністративно-територіальних одиницях України (з 27-ми) — в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Херсонській, Чернігівській областях, АР Крим і містах Києві та Севастополі; кримськотатарська — в АР Крим, угорська — в Закарпатській області, румунська — в Чернівецькій. Інші мови традиційних національних меншин України одержать захист у менших адміністративно-територіальних одиницях.

Венеціанська комісія вважає, що в проекті закону «Про принципи державної мовної політики» недостатньо гарантій застосування і захисту української мови.

ЛАТВІЯ ПРОГОЛОСУВАЛА ПРОТИ ДВОМОВНОСТІ

У суботу, 18 лютого, в Латвії пройшов референдум про визнання російської мови другою державною. За останніми даними ЦВК Латвії, «проти» проголосувало близько 80% громадян країни. Відзначимо, що явка на референдумі була досить високою — в процедурі взяли участь 69,23% латвійських виборців.

Президент Латвії Андріс Берзіньш подякував громадянам країни, які на референдумі проголосували проти надання російській мові державного статусу.

«Дякую всім, хто став на захист державної мови та Латвії як єдиної країни в світі, де латиська мова, народні традиції і все латиське можуть існувати, розвиватися і об'єднувати всіх, хто є істинними патріотами цієї країни», — сказав Берзіньш журналістам у неділю.

За словами Президента Латвії, референдум став серйозним уроком для суспільства.

«Я дякую всім, хто зумів зберегти в напруженій атмосфері референдуму холоднокровність і толерантність, не піддався на провокації та розпалювання ворожнечі. Одночасно нам потрібно пам'ятати, що з референдумом нічого не закінчується.

Всі, хто хоче тут жити на основі взаємної поваги і розуміння, повинні негайно розпочати дискусію, діалог про те, як подолати підозри, образи та непорозуміння. В іншому випадку люди з екстремістськими поглядами зможуть так само маніпулювати нашим суспільством, як це нерідко траплялося раніше», — сказав Берзіньш.

ua.korrespondent.net

У МАРІУПОЛІ РІДНИХ МОВ БАГАТО

У чому полягає головна мета праці будь-якого державного закладу? Певно, у тому, щоби за шумовинням щоденних турбот не забути основну ціль свого створення. Централізована бібліотечна система Маріуполя нараховує понад 15 районних бібліотек, котрі щодня приймають десятки відвідувачів. Як тут згадувати про якісь глобальні проблеми? Однак директор Централізованої бібліотечної системи нашого міста, заслужений працівник культури України Людмила Гуркова — досвідчений людина у виборі буденних турбот і завжди пам'ятає про державні завдання, покладені на культурні заклади України.

У 2012 році в межах Державної цільової програми поширення та розвитку читання ЦБ імені В. Короленка спільно з Маріупольським гуманітарним університетом (МГУ) розглядала проблеми, пов'язані з мовною культурою народів Приазов'я. Треба зазначити, що Донеччина — це регіон, на теренах якого багато років у мирі та дружбі мешкає понад 100 різних народів. Кожен має свою неповторну яскраву культуру, але світові процеси глобалізації стрімко знищують їхню оригінальність. Багато англійських й американських новітніх термінів, захопивши наш мовний простір, деформують національну мову, змушують вживати модні, але чужі слова, створюючи сленги.

Завдання сучасних бібліотек — надати мож-

ливість жителям України, особливо молоді, побачити красу і барвистість різних мов, що складають загальну духовну скарбницю нашої Соборної Незалежної держави.

До Міжнародного дня рідної мови у ЦБ ім. В. Короленка відбулося велике літературно-музичне свято. Відкрила збори його ведуча Олена Харабуга. Вона розповіла про історію виникнення цього свята, наголосила, що серед 5 тисяч мов світу нині більшість перебуває під загрозою зникнення через те, що їх не вживають у побуті. Її цікава доповідь супроводжувалася показом відповідних слайдів, дбайливо підготовлених працівницями бібліотеки.

Шануючи нового консула Грецької республіки у Маріуполі пана Димитріуса Папандреу, перше слово було надано голові Маріупольського товариства греків Надії Чапні. Вона розповіла про стан румейського та урумського діалектів новогрецької мови, що побутує в Приазов'ї. Нині в Маріуполі створена кафедра новогрецької мови при МГУ, яка займається проблемою її збереження, тісно контактуючи з навчальними закладами Греції. «Головне, що в Україні ми маємо можливість розвитку грецьких діалектів без конфліктів за суттєвої підтримки державних органів влади», — наголосила пані Чапні.

Зібрання із великим задоволенням послухало мелодичні грецькі пісні «Вранішня зірка» та «Чабан» у виконанні фольклорного

ансамблю «Бір тайфа» з селища Старий Крим під керівництвом Олени Акритової. Молода красуня Валентина Шаповалова, студентка 5 курсу МГУ, в чудовому грецькому національному вбранні розповіла, як брала участь улітку минулого року в проекті «Тарас Шевченко мовами світу», що відбувся в місті поховання Великого Кобзаря — Каневі. Там вона читала славетний «Заповіт» новогрецькою мовою.

Оксана Мороз — кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології МГУ представила змістовну доповідь про молодіжні сленги в україномовному побуті. Вона підкреслила: «Молодь завжди прагне бути нестандартною, вигадуючи нові слова та вислови. Деякі з них із часом входять у широке коло використання та збагачують старовинну українську мову відповідно до вимог нової доби. У тому полягає гнучкість та витривалість нашої рідної української мови».

Чудові українські пісні, тужливі й запальні, були тому підтвердженням. Їх майстерно виконали співаки з народного ансамблю «Живі джерела», який працює при Будинку культури «Чайка» (керівниця Лідія Клименко). Особливо розвеселила слухачів гумореска Павла Глазогого «Язык та мова», котру яскраво розповіла Марія Возницька — дипломант «Сорочинського ярмарку» 2011 року. Як голова Маріупольського осередку Сою-

зу Українок я виступила від української громади Маріуполя. Наголосила, що українська мова, яка є рідною для половини населення міста, водночас і державна мова України. Маріупольська «Просвіта» під головуванням Анатолія Мороза проводить велику роботу з її збереження та поширення. Кілька років при «Просвіті» діють безплатні курси з вивчення української, збираючи по 30-40 осіб, які бажають їх відвідувати. З 1989 р. з ініціативи «Просвіти» на шпальтах газети «Приазовський робочий» виходить сторінка «Джерело». Вона ознайомлює громаду міста з видатними постатями українства, новинами інших областей, поповнює їхній словниковий запас. Я представила зібранню багато україномовних газет, що виходять на Донеччині та в Києві, й закликала частіше звертатися до них за інформацією.

Російський блок заходу був представлений читанням віршів. Галіна Плигач, вихователька санаторію ім. Н. Крупської та студентки кафедри української мови Дарина Сазонова, Катерина Попенко й Анна Федоренко прочитали чудові вірші класиків про російську мову.

Насамкінець Олена Харабуга висловила сподівання на продовження подібних зустрічей у читальних залах бібліотеки, оскільки вони поглиблюють знання про духовні надбання різних народів нашої великої спільної Батьківщини — України!

Ірина МОЛЧАНОВА, член НСЖУ
м. Маріуполь

НАМ ПІСНЯ МОВУ ЗБЕРЕГЛА

Цього тижня у світі відзначають Міжнародний день рідної мови, проголошений у листопаді 1999 року на Генеральній конференції ЮНЕСКО. Світова спільнота надає великого значення заснуванню свята, бо це — важливий крок до захисту різноманітності культур. Сама ж історія свята — доволі трагічна. 21 лютого 1952 року влада тодішнього Пакистану жорстоко розправилася з учасниками демонстрації проти заборони використання у країні бенгальської мови. Тоді загинули 5 пакистанських студентів.

В Україні свято було запроваджене у 2002 році з метою зміцнення державної мови та сприяння вільному розвитку мов національних меншин. Мовна політика України реалізується на основі ст. 10 Конституції. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови й гарантує вільний розвиток, використання і захист мов національних меншин.

Пріоритетом мовної політики України є утвердження і розвиток української мови — визначального чинника та ознаки ідентичності української нації, що історично проживає на її теренах, становить абсолютну більшість її населення й дала офіційну назву державі. Разом з прапором, гербом і гімном українська мова є державним символом.

Конституція України гарантує вільне використання та захист мов національних меншин, сприяє розвитку їх самобутності, забезпечує право на навчання рідною мовою у навчальних закладах або через національні культурні товариства.

Севастопольський регіон сьогодні налічує 97 національностей і народностей. Тридцять три з них об'єдналися в Асоціацію, яка чимало років поспіль тісно співпрацює з Українським культурно-інформаційним центром. Саме там 19 лютого національно-культурні товариства відзначали Міжнародний день рідної мови, демонстру-

ючи культуру, мову, звичаї та надзвичайно красиві національні костюми. Серед запрошених гостей було чимало учнівської і студентської молоді, а також військовослужбовців строкової служби севастопольського гарнізону.

Сценарій свята, над яким досить плідно попрацював культурно-просвітницький відділ УКІЦ, цього разу приємно вразив. Асоціація не вперше проводить заходи у стінах центру, проте в яскравому розмаїтті культур українській відводилося місце скромного гостя. Цього разу вона по праву господарювала у своєму закладі культури, а присутні мали змогу ознайомитися не лише з українською піснею, як це було раніше.

Сценарій від першого до останнього слова був написаний українською. У яскравий віночок з культури народів, представлених на святі, ведучі ненав'язливо й тонко вплітали інформацію про тернистий шлях української мови, знайомили з поезією українських класиків та сучасних авторів. А українська пісня у виконанні солістки центру Тетяни Матар не залишила байду-

жим жодного з глядачів: коло дружби ставало все ширшим, а зала фойє — все тіснішою. Український вірш про матір читала вірменка, а пісню «Розпрятайте, хлопці, коні» заспівав мордовський гурт.

Знаний вірш Бориса Олійника, покладений пізніше на музику, здатен вразити хоч кого. Схоже, пані Зоя Мікаелян теж захопилася вічною тематикою прославляння матері й неабиякою красою вірша.

...Посіяла людям
літа свої, літечка житом,
Прибрала планету,
послала стежкам споришу,
Навчила дітей,
як на світі по совісті жити,
Зітхнула полегко —

і тихо пішла за межу...

— Куди ж це Ви, мамо?!

— сполохано кинулись діти.

— Куди ж Ви, бабуся?

— онуки біжать до воріт.

— Та я недалечко...

де сонце лягає спочити.

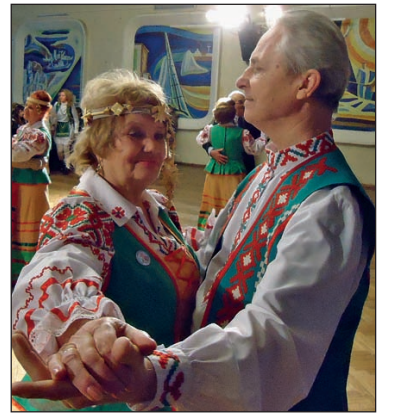
Пора мені, дітки...

А ви вже без мене ростіть...

Віршовані рядки українською да-

валися етнічній вірменці нелегко, проте старанно вимовляючи кожне слово, вона дочитала їх до кінця, отримавши шквал аплодисментів.

Шлях української мови був надзвичайно тернистим: її знищували

століттями. І все ж вона вистояла, збереглася у колядках, щедрівках, думах, віршах та піснях. Весь світ визнає її мелодійність і красу. Солов'їна, калинова, барвінкова, трембітна — це все про нашу мову, що є ознакою культури української нації, її окрасою і надією.

Фхівці культурно-просвітницького відділу розповіли про історію виникнення та розвиток української мови й закликали присутніх плакати, вивчати її береги її, як скарб. Адже всі ми — громадяни України.

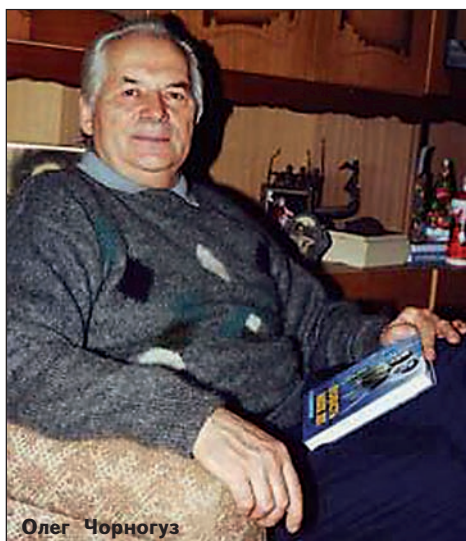
Лідія СТЕПКО

м. Севастополь

Фото автора

РЕЗОНАНС

Олег Черногуз

1942-го мені виповнилося 6 років. Але той кривавий «ляпас-удар» мені запам'ятався назавжди. Я ще не ходив до школи. І наступний рік мені освітою також не світів. Україна була повністю окупована гітлерівцями. У нашій хаті німецький інтендант розквартирував двох офіцерів-есесівців. Пригадую, форма була чорна, як і їхні душі. Моєму старшому брату Григорію було тоді 14 років і мав за плечима знання німецької мови. Він достатньо непогано розмовляв німецькою, і один із гітлерівців приносив йому за це з польової кухні (вона стояла за дві хати від нашої) гороховий суп. Брат дякував (звісно, німецькою, аби українською мовою не дратувати фашиста-окупанта) і приступав до обіду, чекаючи, аби есесівець відвернувся, щоб щось залишити і мені, молодшому. Тому Григорій їв довго й нудно. Це дратувало фашиста, але Григорій його запевняв, що німецький суп — особливий і йому в ньому подобається довгі м'ясні волокна, схожі на домашню локшину, тільки рожевого кольору і він ним просто насолоджується. Це гітлерівцю лоскотало душу, ніби брат мастив її українським медом.

Есесівець дружньо поплескував брата по щоці і примовляв: «Гут, гут, шпрехен». Ти добре розмовляєш німецькою. Ми вас, унтерменшів, незабаром усіх навчимо розмовляти мовою Гітлера без акценту.

Одного разу брата не було вдома. А в нашій кімнаті, де ми спали, на стіні у дерев'яній

КОГО ДРАТУЄ УКРАЇНСЬКА?

рамочі висіла фотографія двох моїх старших братів. Один, Федір, закінчив, здається, Армавірське військово училище, а другий брат, Володимир, просто одягнув таку саму форму і сфотографувався на згадку з молодим випускником-офіцером. У ті окупаційні дні обидва брати десь мерзли в окопах. Один, як ми вже після війни дізналися, обороняв Москву, а другий — Сталінград. Довоєнна сталінська форма моїх братів чимось скидалася на есесівську: така ж чорна, таке ж галіфе, офіцерська сорочка без погонів. Тільки пілочки з п'ятикутними зірочками. Мама цю фотографію не знімала зі стіни. Чи то забула, чи була впевнена — у нас гітлерівці не поселяться. А може, ми просто звикли до тієї фотографії і не помітили того, що помітив есесівець.

Мати погано розуміла німецьку. Але із жестів і вигуків на кшталт пух-пух і тикання у свої груди вказівним пальцем навіть я, малий, здогадався, що німець каже, що твої сини стріляють у нас, а я зараз стрілятим у вас, і ткнув спочатку пальцем у груди матері, а після цього в мої. Потім вивів нас на подвір'я. Стояв місяць лютий і в повітрі висів справді лютий мороз. Я вийшов на двір босий. Єдині чоботи на всіх взув Григорій і кудись пішов. Побачивши пістолет у руках есесівця, мати почала кричати на всю вулицю, молячи гітлерівця не розстрілювати дитину. Фашист тим часом милувався своїм пістолетом і, здається, чекав, коли збереться побільше людей, щоб покарати нас привселюдно. У руках, окрім пістолета, він тримав і фотографію у дерев'яній рамочці.

Саме в цей час прибіг Григорій. Він сміливо підбіг до есесівця і щось забелькотів німецькою. Есесівець посміхнувся, мовив свою «зергуд», але пістолета не сховав. І тут не стримався я і щось сказав йому українською. І це знову так його розлютило, що він, не задумуючись, навідріз ударив мене рукояткою пістолета по голові. Кров залила усе мое обличчя. Григорій мовою есесівця щось продовжував говорити, а мене просив замовкнути, аби більше не дратувати фашиста.

Давно вже нема моїх братів, які воювали за нашу з вами волю і мир, немає матері, от тільки автограф від рукоятки гітлерівського пістолета у мене й досі зберігається на голові

як гіркий спомин часів гітлерівської окупації.

Я ніколи про це не згадував ані в своїх споминах, ані в книжках. Не згадав би і в майбутньому, але днями, коли я дізнався з преси, що спікер парламенту Автономної Республіки Крим, яка входить до складу України, В. Константинов так само, як гітлерівського есесівця, дратує українська мова, мені згадався той страшний епізод. Окупаційний епізод з мого раннього дитинства. Як дитя війни, я вже й у незалежній Україні прожив більше 20 років і ніколи не думав, що на 21 році в моїй Україні, де живе гостинний і терплячий народ, ми станемо знову, як з ідеолога фашизму Альфреда Розенберга — унтерменшами. Унтерменшами в своїй і не своїй Україні. Я ніколи не думав, що за вишиту сорочку чи українську мову той, хто постійно підкреслює, що він «брат» українцю і хоче з ним «вічно дружити», може виколовати очі такому, яким я був 1942-го. Виколовати очі чи розстрілювати маленького киянина тільки за те, що він розмовляв українською чи носив вишиту сорочку. Адже саме так було за часів горезвісного московського полковника Муравйова в Києві 1918 року. Адже саме цей російський шовініст, окупант і кат за якийсь місяць-два винищив 20 тисяч українців за один-єдиний тріх моїх земляків: його дратувала українська мова. Винищував повністю українські ліцеї і гімназії, в яких предмети читали українською. Його дратувала мова. Так, як нині дратує господина Константинова, який поки що живе в Україні і вона нібито ще не окупована такими, як він. А може, я, найвільний, помиляюся. Може, вже після повалення українофобами, московськими лакузами і нашими стежкомислителями Україна в окупації?! Бо звідки така небезпечність у високого українського (!) чиновника, який, порушуючи Конституцію держави, займається антидержавними справами, а Генеральна прокуратура й СБУ мовчать, наче в рот води набрали. Невже немає управи на них?

Так, як нині поводитися

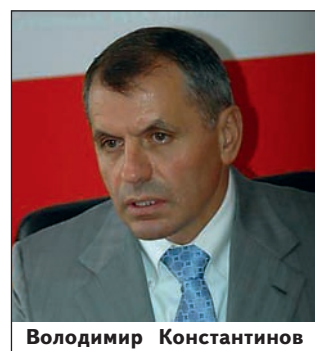
Константинов, так в Україні в усі часи поводитися окупанти і загарбники, які приходили на нашу землю. Але найжорстокішими серед них були (тепер ми це знаємо з історії) ті, хто досі називає себе «нашими братами». Відомо ж, як яйцьким козакам, котрі розмовляли на «малоросейськом нареччі», виривали в Московії язика. Вирвав свого часу «українського язика» і московський міністр внутрішніх справ Валуєв, який заявив, що такого «язика нет, не било і не будет». Як бачимо, судячи з вчинків своїх попередників, серед московських шовіністів валуєв-муравйови не перевелися. Їхні «правнуки погани», виявляється, й досі живуть серед нас.

Голова Верховної Ради АРК В. Константинов поки що тільки голова. Ще не окупант і не загарбник, але вже шовініст, на тілі і душі якого немає де ставити проби. А це ж начебто високопоставлений чиновник в Українській державі, де за її Конституцією мав би знати українську мову, розмовляти нею, а не ненавидіти її і не дратуватися.

Сьогодні Кремль, освідчуючись і надалі у своїй великій любові до великого українського народу, запевняє нас у цьому чи не з кожної трибуни і чи не за будь-якої нагоди. Я особисто, трохи знаючи історію моєї держави, ніколи в що любов не вірив і не повірю. Але якщо й справді щось змінилось в ментальності москвіта — вічного завойовника чужих земель, то хай би видали своєму Константинову другий паспорт із двоюким орлом і довели, підтверджуючи свою любов до українців, що Кремль ні в себе, ані за кордоном не потерпить російських провокаторів, які не скріплюють дружбу між двома великими слов'янськими народами, а сіють шоденно розбрат і ненависть, наслідуючи Муравйова-Розенберга, які сповідували ідеологію людинонавистичну: шовіністичну і расову водночас.

Олег ЧОРНОГУЗ

«Слово Просвіти», №7, 2012 р.

Володимир Константинов

З ЮНИХ ЛІТ ВІТЧИЗНУ ЗАХИЩАВ

23 лютого в Україні відзначають День захисника Вітчизни. Так сталося, що за останні роки це свято помітно втратило свою популярність, але і сьогодні ще є люди, які по праву вважаються справжніми захисниками, які на ділі довели, що заради Вітчизни не жаліли нічого.

Народився Борис Пилипович Харчук 24 грудня 1929 року в селі Вільха, що на Житомирщині. З раннього дитинства хлопця привчали до праці. Родина була велика. Тільки рідних дядьків у хлопця було десятеро, а ще тітка, брати, сестри. Щоправда, із сімох рідних братів та сестер вижили тільки четверо. Допомагаючи батькам по господарству, він завжди намагався брати приклад із старших. Та найбільше поважав бабусю Марину, котра не тільки народила 11 дітей, а й вправно вела господарство. Саме її всі слухалися беззаперечно, саме вона була головним господарем у великій родині. Забігаючи наперед, хочеться сказати, що прожила бабуся 105 років, завжди ходила босою і тільки до церкви вдягала чоботи, незважаючи на те, що родина була чи не найзаможнішою у селі.

Ще зовсім малим Борис почав заробляти самотужки — пас колгоспних корів. Спочатку їх було сім, а вже згодом під сімдесят. Та зі своїми «підлеглими» він вправлявся досить впевнено. В один із літніх днів 1941 року хлопчина відчув, що всі дорослі в селі надто стурбовані, усі схвилювано про щось говорили, нерідко промовляючи слово «війна». До дитячої свідомості доходило, що це погано, але хвилювання було неусвідомленим і більше передавалося від старших людей. Вже незабаром усіх чоловіків призовного віку, загалом 368 осіб, забрали до діючої армії. А ще через декілька днів неподалік Вільхи було чути розриви авіаційних

бомб — німецька армія стрімко наступала. Ще нещодавно у селі вирувало мирне життя, цвіли садки, скрізь лунав сміх. А коли прийшли німці, то, здавалося, навіть собаки боялися гавкати. А боялися було чого. Щодня німці скрізь шукали євреїв та комуністів. Коли їх знаходили, то спочатку зганяли до школи, потім відправляли до Мирополя і там розстрілювали. Так відбувалося дуже часто, було відчуття, що смерть ходить десь поряд. В один із днів у травні 1943 року Борис, як завжди, пас корів під лісом. Надвечір ще здалеку він почув гул літака і поглядом почав шукати його у небі. Згодом над лісом пролетів транспортний німецький літак, з якого почали вистрибувати парашутисти. Борис нарахував їх 17. Хлопець почав відганяти корів ближче до лісу, бо дитяча цікавість просто брала своє. А коли до нього вийшли три чоловіки в офіцерських погонах та ще й у шапках з партизанськими стрічками, то радості його не було меж. Виявилось, що насправді літак був радянським. Уже давно він чув про те, що у житомирських лісах діють партизанські загони, але на власні очі бачив їх вперше.

Після нетривалої розмови він погнав корів до села, щоб розвідати обстановку, і повернувся на вказане командиром загону місце. А парашутистів уже шукали. Поліцаї ходили по дворах, прочісували ліс, обіцяли розстріл за допомогою червоним. Та мало хто з них так добре знав навколишні ліси, бродили через річку, потаємні місця, безпечні підходи до залізниці, як Борис Харчук. Можливо, саме завдяки цьому партизанам вдалося не тільки врятуватися, а й досить довго успішно виконувати поставлені завдання. Невдовзі хлопчина зарахували до загону розвідником і провідником (загін був імені Чапаєва). Дуже швидко

його лави почали поповнюватися перевіреними людьми, і з 17 чоловік підрозділ виріс до більше 200. Поряд активізувалися інші партизанські загони, і мало не щодня німці почали зазнавати втрат у живій силі та техніці. Без страху, нарівні з дорослими, брав участь у бойових операціях і Борис Харчук. Щодня ти мужність він пояснює тільки тим, що був зовсім юним і не розумів до кінця, чим це все може закінчитися. Але якби розумів, то, ймовірно, боровся б з фашистами ще завзятіше. Менше ніж за рік існування загону Борис взяв участь у 13 бойових операціях, під час яких було пущено під укіс 9 ешелонів, підірвано мости, підпалено безліч об'єктів, знищено сотні фашистів. Однією з останніх операцій було знищення мосту через річку Случ. Звісно, дізнатися про його охорону, як завжди, довірили пастуху. Корови чомусь не хотіли йти через міст, опиралися, ревіли, а невдовзі розлучені угорські солдати прогнали тварин, накричавши на пастуха. Та головне було зроблено. Хлопчина роздивився місцевість, нарахував 9 солдатів і доповів у загін. Операцію планували недовго. Розподілили ролі, хто, коли і кого з чатових знімає. Вночі справу було зроблено без зайвих проблем. Двох, котрі знаходилися на посту, зняли тихо в той час, коли вони зійшлися і почали розмовляти. Інших знищили пострілами впритул. Щоправда, одному вдалося втекти, але то вже було неважливо. За декілька хвилин пролунав потужний вибух і міст перестав існувати. Під час однієї з операцій юного партизана було поранено, та на такі дрібниці тоді уваги він не звертав, так само, як не помічав і того, що декілька місяців війни зробили його цілком дорослим, і навіть командир загону капітан Василь Круть розмовляв з підлеглим, як з рівним собі

по віку чоловіком.

У вересні загін став частиною 1-го Молдавського партизанського з'єднання і вирушив у бік Славути, Кривина, Млинова. Війна тривала, але вже чітко стало зрозуміло, що фашизм протримається зовсім недовго. Ось тут командир і згадав про юність хлопця, бо кожного дня картав себе, що наражає на небезпеку дитину. Як не вмовляв командира юний розвідник, та війна для нього закінчилася: «Йди вчитися, наздоганяй втрачене. Тепер ми впромаємося і без тебе, а ось після війни роботи буде надзвичайно багато, і країні потрібні будуть не тільки робочі, але й освічені люди». Про безстрашність молодого розвідника дізнався навіть Сидір Ковпак. Він особисто вручив Борису медаль. На цьому війна для Бориса Харчука закінчилася, та ще довго вона продовжувала рвати його серце. Особливо боляче було прощатися з Каштанкою і Сірим — кіньми, яких вкрав у німців, коли їх переганяли зі станції Печанівка на м'ясокомбінат у Новоград-Волинський. Каштанка розуміла кожне слово. Неодноразово вони рятували й нашого героя, і бойові розрахунки і на переправах, і у лісі. Коні ніби відчували, де знаходяться засідки і поліцаї.

З десяти рідних дядьків живими залишилися тільки двоє. Героєм повернувся батько Пилип Юхимович. Він пройшов уже третю війну. Мічманом служив на флоті, брав участь в операціях морської піхоти. Про його подвиги можна говорити багато, та досить сказати, що лише медалей «За відвагу» в нього було чотири. І за кожною з них стояв подвиг, битва не на життя, а на смерть. Та все ж батько дуже гордився тим, що юнаком син пішов у партизани. Часто розпитував про бойові операції і життя у партизанському загоні.

Закінчивши школу та училище паровозних машині-

Борис Пилипович Харчук

стів у Сарнах, хлопець пішов працювати помічником машиніста. Згодом був призваний до війська, де екстерном закінчив педагогічне училище. Та головною метою життя все ж вважав військовою службою. Знадто багато у житті було пов'язано саме з військовою людиною, тому у 1952 році вступив до Ленінградського військового інституту, який закінчив у 1956-му. Службу розпочав з посади командира навчальної роти у місті Шепетівка. Потім — у полку урядового зв'язку, викладачем військової кафедри університету ім. Франка у Львові, викладачем тактичної підготовки на офіцерських курсах «Выстрел» у місті Солнечногорськ Московської області. Загалом служив в армії гвардії полковник Харчук присвятив 26 років свого життя і завжди виконував усі поставлені перед ним завдання з високою відповідальністю, бо знав ціну помилок і недодрацювань у реальних

бойових діях. Майже 55 років поряд з ним — любляча дружина Галина Яківна. Саме завдяки її любові і терпінню після інсульту ветеран зміг повністю одужати. Дуже допоміг лікар Володимир Лапшин, котрий робив усе, щоб хворий піднявся. Він і радів, і дивувався, коли підопічний почав ходити, говорити, почала повертатися пам'ять. Вже немолодий організм подолав хворобу, не здався, і, ймовірно, саме тому, що й у зовсім юному віці Борис Харчук не боявся смерті.

Зовсім мало ветеранів тієї війни залишилося серед живих, а ще менше з них, якщо так взагалі є, живуть сьогодні гідно. Не за це вони боролися, не за це віддавали своє життя, не про це мріяли. В такі дні всі ми маємо відчувати, крім гордості за захисників Вітчизни, — сором, сором перед ветеранами, бо вони віддали нам усе і ми й досі перед ними в боргу.

Леонід МАТЮХІН

ЮНІ ГЕРОЇ ВИЗВОЛЯЛИ БІЛОРУСЬ...

Нещодавно кримський дитячий письменник, ветеран Великої Вітчизняної війни, лауреат Державної премії АРК, заслужений працівник культури Криму Іван Мельников на запрошення Міністерства освіти Білорусі побував з творчою поїздкою у цій сусідній країні.

Загалом Іван Карпович провів близько 20 зустрічей з білоруськими школярами, на яких розповідав дітям про свої книги, про юних героїв, партизанів, учасників бойових дій, які в ті буремні роки допомагали дорослим виборювати велику перемогу над фашизмом.

«Діти слухали мене з великим зацікавленням, — розповів після поїздки письменник, — бо, наприклад, у моїй книзі про юних героїв «Ім не вручали повісток», яка у кримському видавництві «Таврія» вийшла друком українською мовою, принаймні, чотири документальні повісті та оповідання так чи інакше пов'язані з Білоруссю. Зокрема, розповідь про юну героїню Емілію Шаврову, яка в 13 років була розвідницею в Гомелі, а після війни жила в Саках. Або історія неймовірного порятунку 7-літнього Арика Верницького, котрого з єврейського гетто у Мінську повели разом з усіма на розстріл, але його мама перед самою кулеметною чергою встигла штовхнути в яму, де загиблі прикрили його своїми тілами. Арика потім знайшла й усиновила рота зв'язку, з якою він дійшов до Берліна.

Дійшла до Берліна також юна санітарка Валя Іванова з Керчі, яка визволяла Білорусь. І Галя Маркова із Сімферополя воювала в Білорусі — у кінній розвідці, снайпером, має 6 поранень, 6 орденів, брала участь у битві за Берлін.

Такі зустрічі дуже корисні для школярів, — каже письменник Іван Мельников, — бо одна річ, коли ти дивишся художній фільм чи читаєш книжку про війну, і зовсім інше її сприйняття, коли усвідомлюєш, що воювали колись за наше сьогоднішнє мирне життя твої ровесники...»

На фото: Іван Карпович Мельников під час зустрічі з учнями гімназії № 30 у Мінську

Хто багато їздить по світу, той може побачити чимало повчального. Навіть у власній державі. У Криму традиційно краші дороги, ніж у західних областях України. Земля краще оброблена в Кіровоградській та Черкаській областях, ніж у Криму або на Івано-Франківщині. Маленькі міста Івано-Франківщини — Снятин, Коломия, Галич, Рогатин, Долина, Болевів відновилися і збилися за своїм виглядом та ошатністю з малими містами наших західних сусідів. Чого не скажеш про малі міста та районні центри Львівщини — Дрогобич, Борислав, Самбір та інші.

Ідучи Хмельниччиною, бачиш багато придорожніх ресторанів, кемпінгів, що за своєю ошатністю не поступаються подібним закладам європейських країн. Там це є, а у більшості областей України їх дуже мало. Чому це так? Думаю, що керівництво цієї області зуміло дати дорогу малому та середньому бізнесу, який очевидно не переслідують контролюючі органи.

На Вінниччині нас тішить придорожня торгівля яблуками, грушами, вишнями, дуже смачною картоплею. І ніхто з податківців не розганяє цих дрібних продавців.

На Тернопільщині і частково Львівщині погані дороги, які або не ремонтуються, або погано доглядаються. Зате навколо Тернополя зведено багато бундючних осель, біля яких нема шкіл та дитячих закладів, бо ці «палаці» є мовби резервними для людей, що живуть та працюють у місті.

Радує те, що з придоріжжя щезли завали сміття з пластикових пляшок, поліетиленових кульків. І скрізь плакати з подякою водіям за чисте узбіччя. А ще недавно вони були ніби безкочені смітником. І одразу пригадується, які чисті дороги і придоріжжя хоча б у тій же Аргентині. Там вздовж трас через кожні п'ять-десять кілометрів встановлені залізні баки, куди викидають з машин сміття.

Пам'ятаю і такий випадок: ми їхали на автомобілі з Колорадо — Рівадавія (південь Аргентини) в бік протоки Магеллана вздовж Атлантичного океану, аж раптом з'явилися дорожні знаки, щоб зменшити швидкість автомобіля із 120 до 90, 60, 40 кілометрів за годину, а далі автобан був перекритий і пішла тимчасова гравійна дорога серед невисоких гір. Виявилось, що на березі океану з'явилася пара моржів чи тюленів і щоб їх не злякати, бо у них саме сезон парування, дорога на 20 кілометрів автобану була перекрита. Я ж собі подумав, що якби це чудо трапилося у нас (це були часи СРСР), то цих звірів би вбили, а м'ясо з'їли. І ніхто б не пішов на такі великі витрати та незручності.

Або пригадує своє відрядження у Фінляндію. Нам довелося їхати з місць, де, як кажуть, появляється Дід Мороз, до Гельсінкі. Ми спізналися, але водій строго дотримувався обмежень швидкості руху, бо з лісу могли вибігти олені. І ніякі наші умовляння їхати швидше не спрацювали, хоча ми могли спізнитися на поїзд.

Або спливає у пам'яті наша поїздка з міста Закопане, де відбулася міжнародна нафтогазова конференція, до Кракова у Польщі. Тією ж дорогою проїжджав тодішній Президент Польщі Олександр Квасневський. Яке було

наше здивування, що користь Президента не порушував обмеження швидкості руху! У 2002 році мені довелося бути два тижні у Бразилії. Увімкнувши телевизор, ми почули вибачення перед бразильцями їхнього Президента Лулу да Сільва за те, що він їхав своїм авто зі швидкістю 120 кілометрів на годину. І згадалось, з якою шаленою швидкістю летять автомобілі «сильних світу цього» у нас.

У поїзді на конференцію в Закопане у 2003 році мене вразило ось що. В перерві між засіданнями нам запропонували піший похід у гори через густий ліс. Біля дорожніх стежок скрізь стояли безплатні бігуалети і нікому не спало на думку сходити в куші «по нужде».

Або згадується ще більш віддалена в часі поїздка у

давнини з нинішніми нашими умовами. Адже ми виплачуємо також близько 50 відсотків податків, але і досі не досягли тих соціальних пілг, що були давним-давно у Данії.

У далекі 60-ті роки минулого століття мені довелося бути у числі московських аспірантів на зустрічі з британськими та американськими аспірантами. Ми говорили про переваги соціалізму в СРСР — у нас безплатна освіта, у нас безплатна медицина. На що англійці відповіли, що і у них теж безплатні освіта і медицина. А американці говорили — у вас хворий може лежати тиждень у лікарні, поки йому не поставлять діагноз, а американською хворому роблять усі необхідні аналізи впродовж доби і починають лікування. Що стосується опла-

ну роботу не вистачає? Ще одне порівняння не на нашу користь. На початку 2000 року мене і професора Бойка В. С. запросили до В'єтнаму. Нас вразило, що уряд В'єтнаму виділяв на освіту 9 відсотків з бюджету, тоді як у нас виділялося в той час менше 3 відсотків. Чи не тому кожен випускник школи вільно володів англійською мовою, а 10 відсотків студентів уже тоді направлялися для навчання в європейські університети або США та Канади.

І ще вразило нас у В'єтнамі виняткова пунктуальність. В один з вихідних днів була організована екскурсія до Хошеміна. Виїзд був призначений на 8 годину ранку. Ми думали, що у них так само, як і у нас, тому йшли

«І ЧУЖОМУ НАУЧАЙТЕСЬ, Й СВОГО НЕ ЦУРАЙТЕСЬ»

1990 році Францією з Гаврадо Парижа. Біля дороги стояли вишукані туалети без неприємного запаху, з туалетним папером, рушниками та рідким милом. Розчудений такою розкішшю, один мій товариш з Дніпропетровська жартома вигукнув: «Я тут беру політичний притулок». Чи знайдемо ми сьогодні подібне навколо курортів Трускавця, Моршину, Закарпаття (та й нашого Криму) або на звичайних трасах? Вже кілька років Україна готується до проведення Євро-2012. Але лише в останній місяць заголосили — при дорогах нема туалетів, хто їх збудує, хто буде ними опікуватися? Це так, ніби наші можновладці, наші бізнесмени та політики не їздили ніколи європейськими дорогами.

Ще давним-давно, у 1971 році, я вперше перетнув кордон Польщі. Увечері разом зі своїм знайомим поляком ми прогулювалися Перемишлем. Вулиця була безлюдна, машин теж не було видно, тому я почав переходити вулицю на червоне світло. Мій поляк сказав: «Не вольно», бо поліція може не лише оштрафувати, але й має право «почастувати» гумовою палицею!

Ми й нині не завжди дотримуємося правил переходу, не завжди пропускаємо пішоходів на «зебрі». Скільки треба років, щоб наш люд став подібним до європейців?

На початку 90-х років я зайшов до православної церкви у Копенгагені (Данія). Це була дуже багато оздоблена церква, я розговорився з жінкою (її звали Тетяна Оболенська), яка завідувала якимсь церковним майном. Я її спитав, хто спонсорує церкву (чи не Московський патріархат?) і як живеться в Данії російським емігрантам? Вона відповіла, що тут не визнають Московського патріархату, бо його архієреї є агентурою тодішнього КДБ.

Сказала, що живеться їм сувужно, доводиться платити великі податки (до 50 відсотків). Але далі розповіла, що все навчання — від школи до університету і до захисту докторської дисертації в Данії безкоштовне. Ліки, прописані лікарем, видаються в аптеках безплатно. Пенсії виплачуються в стовідсотковому розмірі, як середня зарплата за останні десять років роботи. Тепер я порівнюю ті їхні умови двадцятирічної

ти, то нам розповіли про страхову медицину, якої у нас не було тоді, та немає і нині. Не кажу вже, що майже всі аналізи, обстеження коштують нам і сьогодні чимало грошей.

Що нам обов'язково треба було б запозичити із зарубіжного досвіду — так це практику освоєння Бразилією нафтогазових ресурсів шельфу Атлантичного океану. Залучивши до цієї роботи десятки зарубіжних компаній, бразильці зуміли створити, напевне, найкращу у світі систему технічної нафтогазової освіти, організувати випуск усієї техніки та обладнання на своїх заводах у Сан-Пауло. І нині вони ведуть перед у цій галузі в усьому світі, ставши однією з передових нафтогазовидобувних країн.

Згадую й інше. І в Сімферополі, і в Івано-Франківську, і в інших містах України двори наших багатоповерхівок часто нагадують Гарлем 80-х років минулого століття — вищерблені стіни, пішоходні доріжки в ямах, вирвані бетонні огорожі, вхідні двері тримаються ледве-ледве.

А поряд з нами — у Польщі кожен двір навіть малих міст і містечок викладений плитками, з рівчачками для стоку води, з гарними майданчиками для паркування автівок. Тут уже не знаєш, на кого кивати — на нас самих, на наше безкультур'я чи на місцеву комунальну владу.

У 70-х роках минулого століття я вперше побачив польське місто, де в будинках коридори не освітлювалися, як у нас, всю ніч. При вході у будинок вмикалося освітлення, що дозволяло піднятися сходами на 4-й поверх. Автомат вимикав це освітлення, і щоб піднятися вище, треба було знову його увімкнути.

Вже пізніше, на початку 90-х, я був у відрядженні в Фінляндії. Жили ми у гостьовому будинку великої компанії, що виробляла карбоксиметилцелюлозу. Будинок зовні не освітлювався, але варто нам було підійти до нього, як датчики-тепловізори вмикали освітлення. І коли ми входили у будинок, освітлення вимикалося. А в самому будинку температура в кімнатах регулювалася в залежності від бажання гостя — 17-20-24 градуси. Це і в Польщі, і в інших країнах

тому в комунальному господарстві в Україні витрачається учетверо більше газу, ніж у Польщі.

У 1990 році я повертався своїм автомобілем в Україну з Лейпцига, де був на міжнародній виставці-ярмарку. Перетнувши кордон в Ужгороді, ми потрапили на розбиту, всю в ямах дорогу. В Ужгороді керував Управлінням шосейних доріг мій давній товариш з часів навчання у Львівській політехніці. Ми заїхали до нього і я запитав, чому там, за 5 кілометрів від Ужгорода, дороги прекрасні, а у нього — погані. Він послався на якість гравію, бітуму. Але гравій у нього і у них був карпатський, бітум з СРСР. Тоді він засміявся й сказав: «Але у нас є принцип — «сойдет и так». Ось це «сойдет и так» збереглося у нас до цього часу. Звідси вулиці зі сміттям, звідси розбиті дороги. Здається, взимку 2010 року мені довелося їхати автомобілем з Полтави до Харкова, пізніше з Сімферополя до Одеси. Після зими дороги були зруйновані вщент, ніби на них кидали звверху бомби. До літа ці дороги, особливо з Миколаєва до Одеси, були відновлені. Деякі траси (Миколаїв — Умань) ремонтувалися ще майже весь 2011 рік.

Зима в Білорусії в країнах Прибалтики, у Польщі така сама, як і у нас. Чому у них дороги служать два-три десятиліття, а наші щороку після зими вимагають дорогого ремонту? Чи не тому, що й досі діє принцип роботи «сойдет и так», або ж при будівництві доріг спрацьовують великі «відкати», після яких грошей на якіс-

ну роботу не вистачає?

Ще одне порівняння не на нашу користь. На початку 2000 року мене і професора Бойка В. С. запросили до В'єтнаму. Нас вразило, що уряд В'єтнаму виділяв на освіту 9 відсотків з бюджету, тоді як у нас виділялося в той час менше 3 відсотків. Чи не тому кожен випускник школи вільно володів англійською мовою, а 10 відсотків студентів уже тоді направлялися для навчання в європейські університети або США та Канади.

І ще вразило нас у В'єтнамі виняткова пунктуальність. В один з вихідних днів була організована екскурсія до Хошеміна. Виїзд був призначений на 8 годину ранку. Ми думали, що у них так само, як і у нас, тому йшли

до автобуса повільно і спізналися на 2 хвилини. Тож були прикро здивовані, що нас ніхто не став чекати і автобус рушив, хоч ми до нього вже майже підійшли. Або як дотримуються графіка руху автобусу в Словаччині чи Чехії — ні на хвилину цей транспорт не відхиляється від розкладу. А у нас як? А ніяк — графік є, а виїзд — як виїде.

Звичайно, у багатьох наших негараздах винні ми самі — українці. Але, вважаю, є й інша причина безгосподарності, вона, зокрема, криється в занадто великій централізації влади і бюджету, коли з Києва можуть «тому дати, а тому не дати». А на місцях нема чим дорогу чи дах заладати. І нема на це ради.

Процес оздоровлення держави складний та тривалий. Він залежить від «лікарів» та «пацієнта». Чи не час уже активізувати це болюче одужання? Огляньтесь довкола. За рідкісним винятком на вулицях наших міст, містечок та сіл побачиш усміхнених людей, більшість облич зажурені, заклопотані. Хіба що діти скрізь однакові, бо вони щодня відкривають для себе світ, вони підсвідомо очікують нового для себе життя.

Взагалі, було б добре, якби наші газети й журнали мали постійну рубрику «У нас і у них». І щоб матеріали цієї рубрики «муляли» очі чиновникам — як місцевой, так і центральної влади.

Роман ЯРЕМІЙЧУК,
доктор технічних наук,
професор, дійсний член
Наукового товариства
ім. Шевченка

м. Сімферополь

НА ОНОВЛЕННЯ ЖКГ УКРАЇНИ ЗНАДОБИТЬСЯ 100 РОКІВ?!

Видатки держбюджету 2012 року на галузь житлово-комунального господарства зменшаться на 4 млрд. грн. З нинішніми темпами фінансування галузі органам самоврядування на оновлення основних фондів (ремонт будинків, комунікацій, оновлення громадського транспорту тощо) знадобиться 100 років. Про це виданню ZN.UA повідомив виконавчий директор Асоціації міст України Мирослав Пітчик.

За його словами, із цього-річного зростання видатків держбюджету органи самоврядування чекали на збільшення фінансування галузі ЖКГ:

1,8 млрд. грн. на будівництво житла для черговиків; 1 млрд. грн. на встановлення лічильників тепла і води; 458 млн. грн. на заміну енергозатратних газових котлів; 525 млн. грн. на капітальний ремонт будинків; 1,5 млрд. грн. на ремонт і модернізацію очисних споруд; 1,9 млрд. грн. на ремонт і заміну ліфтів; 320 млн. грн. на купівлю нового електротранспорту; 100 млн. грн. для будівництва соціального житла тощо.

Проте виявилось, що в бюджеті на цей рік на зазначені статті не передбачено жодної копійки.

Пітчик нагадав, що державним бюджетом на 2012 рік передбачено на бюджет розвитку 5 млрд. грн. «Ще при тому, що у місцевому самоврядуванні основних фондів — на 500 млрд. грн., тобто оновити їх із таким фінансуванням можна буде через 100 років», — наголосив він.

Другий і останній ресурс місцевого самоврядування у 2012 році — 12 млрд. грн. на виконання власних повноважень. Проте з них 7,5 млрд. грн. (63%) доведеться переадресувати на зарплату працівникам освіти, охорони здоров'я, фізкультури та спорту, оскільки в державному бюджеті їх не додали. Тобто залишається 4,5 млрд. грн. плюс 5 млрд. грн. з бюджету розвитку, загалом — 9,5 млрд. грн. на рік (200 грн. на людину). Цих грошей не вистачить навіть на те, щоб покрити борги комунальних підприємств (17 млрд. грн. за два роки).

ЧЕРКАСИ ВИГРАЛИ 15 МІЛЬЙОНІВ НА РЕНОВАЦІЮ ЖИТЛА

Черкаси отримають 15 млн. грн. на впровадження енергозберігаючих технологій у житлових будинках від Агентства національних проектів конкурсу з енергозбереження. Про це повідомили кореспонденту УНІАН у прес-службі Черкаського міськвиконкому.

За даними прес-служби, кошти місто отримає як переможець конкурсу з енергозбереження, що проводиться Агентством національних проектів. Гроші будуть спрямовані на повну реновацію будинків: заміну вікон, утеплення і ремонт дахів, встановлення індивідуальних теплових пунктів.

Втім, усі ці роботи будуть проведені в будинках, де мешканці утворили Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ). Головна умова — мешканці також повинні взяти участь у співфінансуванні на рівні 5-10 % від загальної суми. Отриманих коштів має вистачити на декілька будівель.

За словами мера Черкас Сергія Одарича, для впровадження енергозберігаючих технологій в одному середньостатистичному будинку необхідно близько 3-4 млн. грн.

Стаття Володимира Лесного «Про три стовпи сучасної розвиненої нації» («День», 2011, 16-17 грудня) є відповіддю «так» на запитання Сергія Грабовського: «Чи потрібні «Дню» інтелектуальні дискусії між авторами?» («День», 2011, 4-5 листопада).

Як на мене, дискусії конче потрібні (і не лише у «Дні»), преціни інтелектуальні, а ще доброзичливі і не антиукраїнські. Що більше між авторами, які добре знаються не тільки на стратегіях розвитку країн, стовпах і викликах сучасного державотворення, а і себе скромно вважають «стовпами неотесаними», за Сковородою, аксіологічного склепіння людства, збудованого численними поколіннями, багатонаціональним інтелектом, синергією розмаїтих зусиль і ресурсів. Проте чи не злюю традицією вже стали закликати до об'єднання не навколо національних ідеологій, цінностей, інтересів та стратегій, а «навколо мене» як стовпа народу, що вперед його веде. Аби такі заклики не набивали спільноті оскому, пора, аби журналісти дотримувалися, найперше, морального імперативу: інтелектом і талантом служити людині, нації, а не обслуговувати грошовитих олігархів, партійних лідерів, допомагаючи їхньому маніакальному прагненню завоювати президентську, київську чи будь-яку регіональну владу. Прикро, коли в полеміці беруть участь давно засвічені, демагогічно досвідчені, політично зафрахтовані особи лише задля того, аби переорієнтувати громадську думку широкого загалу, надавши їй вузький, замовний і корисливий вектор. У цих випадках про інтелектуальність, об'єктивність і користність диспутів не йдеться.

Звідси випливає друге застереження: не зашкодьмо нації дискусіями, особливо в році парламентських виборів, котрий належить гідно пережити, очевидно, в умовах духовно-інтелектуальної скрути щодо вибору «лучших», за Донцовим. Поки що не видно, із кого вибирати. Оскільки за такої okazji нерідко у передвиборний вир залучаються колишні Президенти України, дипломати, чинні народні артисти, письменники, журналісти, то, піддавшись пафосу брудних передвиборних кампаній, відомі інтелектуали прудко намагаються допомогти пересічному тубільцю керуватися не пошуком світла знань, правди і порад для прозріння. Натомість, проявляючи надвидовижу мобільну мімікрію, винаходять такий контраст фарб, що відбілити чи навпаки геть очорнити замовного кандидата, показати одного як носія всенародного щастя і добробуту, а другого як нікчому, — гей-би дуже легко.

Довготривалим опіумом для народу є випукло-виразна картина з недавнього минулого, в якій, звісно, рекомендацій нації лідер розлого малюється як міська відмінниця з цифровим мисленням у вбивчому протиставленні традиційно-задрісному селюку, обмеженому бджільництвом і колекціонуванням старожитностей. Дезінформація запускається на капілярному рівні людського організму, а відтак — розповсюджується емісарями, приміром, прихильниками відомого етнополітичного «клубу» за допомогою певних дифузійних технологій на міжнародній висоті. Запущену отруту важко вивести не тільки з організму індивідуума, а і з тіла національної і міжнародної спільноти. Всім подобається легка

безпе́чність новаторки. Але як навчити прийдешні покоління фундаментальній аксіоматичній істині: гармонійне поєднання традицій і новацій — це основні підвалини тяглості розвитку кожного народу, збереження його ідентичності в світовій культурній мозаїці.

Виникає запитання — після такого зомбування в глобальному міжнародному просторі чи матимуть сенс серйозні дискусії скромних авторів з провінцій на тему: з яким мисленням можна самовільно укласти провальний для України договір чи побороти, звісно, без невдаваного патрі-

ну хату, тобто національну державу. Тому вимога четверта: рівень української журналістики має бути таким, щоб допомогти пересіченій Європі прозріти, а не зраджувати Україну разом зі засланими її провідниками.

Має рачію і В. Лесний, коли стверджує, що «більшість наших проблем існує лише через те, що значній частині народу, в тому числі так званій еліті суспільства, бракує трьох стовпів сучасної розвиненої нації: національної ідеї, високої культури і зорової моралі. Інакше ми не мали б проблем з безкорисними і навіть небезпечними для суспільства політиками і бізнесменами, із зубожінням більшої частини населення,

Степан ВОВКАНИЧ,
доктор економічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту регіональних досліджень НАН України

БЕЗ ЯКИХ СТОВПІВ НЕ ОБІЙТИСЯ УКРАЇНСТВУ?

отизму, альтруїзму поведінкової психології ординця; чи треба згадувати Батурина, Крути, Холодний Яр, Голодомор, Хуст? Чи не марне дискутування щодо істинності твердження самого Грабовського, що «Тимошенко потрібна Кремлю як сильний (як на мене, спільний) гравець для нейтралізації Ющенка й тих, хто стоїть за євроатлантичною інтеграцією України». Може лишень додати, що все-таки пан Сергій є ближчим до правди, коли стверджує, що ВОНА більше була потрібна «як інструмент усунення від влади Ющенка і нейтралізації всієї більш-менш самостійницької української еліти». Недарма після усунення Ющенка, Москва практично втратила інтерес до президентських перегонів в Україні.

Отже, третя вимога: наші сусіди (і не сусіди) сльозам не тільки не вірять, а і для перемовин з ними потрібна тверда духовно-національна еліта, в якій і совість чиста, і серце не намальоване червоною по білому чи іншими партійними кольорами, а свобода — не затиснена боргами і пріоритетами особистих амбіцій. На канцлера ФРН Аденауера, коли він у п'ятдесяті роках минулого сторіччя прибув в Москву, аби домовитися про звільнення полонених співвітчизників, з боку Кремля був великий спротив і тиск. Відповідальний за долю країни, справжній її лідер, політик і патріот застеріг тодішніх компартиійних керівників, що повертається в Бонн і звернеться до свого народу, розповість усю правду йому і світові. Він не ховався, не засекречував договори, його слухали, хоча Німеччина не було серед переможців. Але така відкритість можлива, коли в народі не крадеш найголовніше — його провідника, натомість маніакально пропонуєш себе, а наміри свої навмисно ховаєш. Якщо так, то ти — потрібний злочинець. Тоді і вимір таких злочинів не лише економічний і не обчислюється марнотратством тільки грошей чи переведенням своїх боргів на конто держави. Адже ти аморально позбавляєш націю духовно-культурного, ідеологічно-стратегічного вектора розвитку, підвалин його самобутності, шансу роз-

будувати власний дім, лише родився в Україні». Тим більше, якщо ні твої предки, які приїхали сюди у військовому обози, ні ти сьогодні не любиш Україну, не хочеш знати мову народу, що дав назву державі, не поважаєш його традиції, культурні цінності. Демократичні американці мають закон про набуття громадянства (натуралізацію) і чіткий рецепт: «Люби Америку, або забирайся геть». Чи треба дискутувати, що не шовіністи древньої Еллади застосували політику денационалізації українців на кшталт: народ без національної еліти, а еліта без мови народу, без ідеї створення власної самостійної держави?! Чи треба сперечатися, що основна характеристика національної ідеї будь-якого народу — це усвідомлення своєї унікальності, неповторності не в елітно-расовому, а в мовно-культурному плані, де збереження національної ідентичності актуалізує не лише пам'ять про минуле.

Щодо культури, особливо політичних еліт, їх зорової моралі, то не помилюся п. Лесний, надаючи їм статус стовпів розвинених націй. Хоча, як на мене, рівень культури, моралі концентровано виражаються не тільки в тому, що нині і влада, і опозиція виправдали «хамську поведінку Юлії Тимошенко в першій (?) половині судового процесу». Аналогічну її поведінку проковтнув і народ, коли разом з Путіним у Москві, підписуючи 19 січня 2009 р. неспілий для геноцидної (не тільки за Мейсом, а насправді ослабленої фізично, духовно і культурно розмиті) нації договір, — ВОНА злородно хіхікала над отруєним Президентом України. Це така ж правда, як і те, що влада, яка забуває глибокі народні рани, мімікрує перед північним сусідом поглядами геноциду українців у 1932-1933 роках, приречена укладати вигідні росіянам домовленості не тільки в Москві, а і в Харкові. Саме в Харкові Київ не тільки позбавив себе вагомим аргументів у нинішніх газових переговорах, а й далі коватиме образи на взір путінського примітиву: «Вот Украина — разве это государство. У нас взяли немного земли, у Польши, объявили себя государством». Де ж тут куль-

тура і мораль, а де наша гордість? Ні уряди України, ні, на жаль, нас нічому не навчила сила єдності нації та її провідників у час загрози, що нависли над островом Тузла. Адже двічі вибираємо головою столиці не мешканця Києва, а «громадянина Космосу». Якщо голосуємо за те, що ВОНА «так файно одягається», перетворюючи це в ідею і релігію, то годі скаржитися, що не було швидкої гуманістичної реакції прем'єрки під час російсько-грузинської війни чи приїзду до Києва Патріарха Константинопольського Варфоломія, а навпаки чомусь трималася показово-затяжна мовчанка. Натомість, коли з'явилися мотиви підсилення авторитарності володарювання, то БЮТ тут як тут, без затримки і вагань — разом з ПР вніс до ВР проект закону про вибори Президента України в парламенті, про імператив-

ли в госпісі? Самозбереження української нації загрожують серйозні небезпеки.

Отже, інтелектуальні дискусії в Україні повинні вестися навколо втілення нової парадигми буття корінної нації у вкрай несприятливому середовищі, яке потерпає як від зовнішніх зодноріднюючих процесів сучасної цивілізаційної і залишковоя імперської глобалізації, якщо не відверто реваншистських постімперських інфільтрацій, так і від внутрішніх п'ятиколонників, що агресивно виражають свою ностальгію за імперським минулим. Без визнання етноінтелектоциду української нації, без зеленої ідеології з соціогуманістичними цінностями як стратегії розвитку України, надання їй міжнародного розголосу і права, всі проголошені урядом п'ятирічки реформ і модернізації, євроінтеграції — це чергові пропагандистські форми заколи-

суювання нації без змісту щодо збереження її середовищеспроможності за складних умов і нових викликів. Без такої ідеології, без сучасної науки інвайронментології (середовищезнавства) та її знань щодо творення належних умов не заселення на національних луках те, що під прикриттям релятивізму впродовж тривалого часу затоптувалося в болото небутия різними шовіністами-загарбниками. Українська культура, мова потребують негального червонокнижного захисту (аналогічно щодо тих видів флори та фауни, що зникають) на рідній землі як духовний ексклюзив народу, як світоглядна візія його життя, дум і діянь.

Утім, візія майбутнього України не в ентропії (невизначеності спільноти, хаосі, безпорядку, маргіналізації та її креолізації), а в негентропії, тобто в гармонізації: а) національних інтересів та загальнонаціональних фундаментальних принципів свободи, соціального і економічного добробуту, захисту прав і людини, і нації; б) ліберальної (в центрі — людина, вільна ринкова економіка) і націоналістичної (акцент на розвиток нації, патріотичної любові до неї) ідеологій, а на основі їх поєднання створити нову парадигму суспільного розвитку — соціогуманістичну, яка комплексно і паритетно захищала б людину і націю як когнітивно необхідне мовно-інформаційне, звукове, візуальне, водночас природно-ексклюзивне середовище (гло, а відтак простір), де можна було б зберегти та розвинути свою національну ідентичність, ментальність, культуру, народні промисли і т. ін. Цій парадигмі, як двовалентній щодо людини і нації, доконче потрібно надати не лише національний, а й міжнародний розголос, відповідне правове забезпечення та зелену захисну ідеологічну спрямованість стосовно всіх процесів модернізації економіки, техніки, освіти, науки, не відсуваючи на маргінес інтелектуалізацію, консолідацію та інтеграцію спільноти. Без цього, без ідеологічного первення важко зрозуміти об'єднання БЮТ як космополітичної, а «Свободи» як націоналістичної сили.

сування нації без змісту щодо збереження її середовищеспроможності за складних умов і нових викликів. Без такої ідеології, без сучасної науки інвайронментології (середовищезнавства) та її знань щодо творення належних умов не заселення на національних луках те, що під прикриттям релятивізму впродовж тривалого часу затоптувалося в болото небутия різними шовіністами-загарбниками. Українська культура, мова потребують негального червонокнижного захисту (аналогічно щодо тих видів флори та фауни, що зникають) на рідній землі як духовний ексклюзив народу, як світоглядна візія його життя, дум і діянь.

Утім, візія майбутнього України не в ентропії (невизначеності спільноти, хаосі, безпорядку, маргіналізації та її креолізації), а в негентропії, тобто в гармонізації: а) національних інтересів та загальнонаціональних фундаментальних принципів свободи, соціального і економічного добробуту, захисту прав і людини, і нації; б) ліберальної (в центрі — людина, вільна ринкова економіка) і націоналістичної (акцент на розвиток нації, патріотичної любові до неї) ідеологій, а на основі їх поєднання створити нову парадигму суспільного розвитку — соціогуманістичну, яка комплексно і паритетно захищала б людину і націю як когнітивно необхідне мовно-інформаційне, звукове, візуальне, водночас природно-ексклюзивне середовище (гло, а відтак простір), де можна було б зберегти та розвинути свою національну ідентичність, ментальність, культуру, народні промисли і т. ін. Цій парадигмі, як двовалентній щодо людини і нації, доконче потрібно надати не лише національний, а й міжнародний розголос, відповідне правове забезпечення та зелену захисну ідеологічну спрямованість стосовно всіх процесів модернізації економіки, техніки, освіти, науки, не відсуваючи на маргінес інтелектуалізацію, консолідацію та інтеграцію спільноти. Без цього, без ідеологічного первення важко зрозуміти об'єднання БЮТ як космополітичної, а «Свободи» як націоналістичної сили.

Не є захищеною людина, якщо не захищена її нація. Кидання ослабленої нації на триби жорсткого ринку сильних світу сього — це вчинення нового гуманітарного злочину в XXI сторіччі за допомогою глобалізації та її інформаційних процесів зодноріднення. Якщо ЗМІ — четверта влада, а журналісти — чесні її носії, то особливість їхніх функцій у тім, щоб допомогти зрозуміти всім гілкам влади, самим собі та всьому українству всередині України і поза її межами: ми — ослаблена нація, в зростанні потуги якої ніхто не зацікавлений. Псевдооптимізм, що, мовляв, українці не страшні чорнобильській радіації, — це жарт лукавого. Розрізненість опозиції, корупція, шиккування верхівки при бідності загалу, шоденні повідомлення ЗМІ про вимоги мучеників за УНІ мати в тюрмі власного масажиста, медогляди сугубо акордонних лікарів, менторські вказівки Заходу — це все свідчення заданості букету захворювань, спричинених не тільки незнанням процесів радіоактивності. Аби увійти у число розвинених націй і країн, ми повинні надзвичайно важко, соборно думати і творчо працювати. Однак і цього може забракувати, якщо не буде світових гарантій щодо ренесансу нашої чи будь-якої іншої ослабленої нації.

Визнаймо: стовпи, що підпирають нашу націю, ще не залізобетонні, а для сталості стратегії розвитку України, її національної ідеї поставлено лише опалубку. І чи не кожна нова політична сила, як тільки приходить до влади, начисто відкидає, шкода, набутий досвід попередньої внутрішньої чи зовнішньої політики, позбуваючи державу спадковості і темпів соціально-економічного зростання. Про які стовпи нації можна говорити, коли її лідери досі хитаються під небосхилом. На пошук стовпів, що підпирають небо, що ходив з чумаками малий Тарас. Він знайшов слово істини, а відтак наперекір усьому сам став духовним стовпом нації. Чочевидь, передусім нації потрібні міцні духовні стовпи — діяння людей, що одухотворені інтелектом, який без пари творить добро, нові знання, художні картини, музику, сучасні комп'ютери, нанотехнології і колайдери.

І, насамкінець, інтелектуальні дискусії на сторінках будь-якого часопису будуть продуктивними, якщо справді чітко визначимо нагальність потреби і розробимо соціогуманістичні основи державної зелені, а не регіонально-партійної ідеології, механізми впровадження зеленого загальнодержавного дизайну в широке суспільне середовище — адекватне новому історичному розвитку українського соціуму та викилкам, пов'язаним з необхідністю усвідомлення актуальності процесів державотворення та становлення нації як централізованої та єврозорієнтованої. У цьому плані учасники згаданого «круглого столу» виокремили Малу національну ідею: «Знання, інформація і рух (чин, дія)», яка є робочим інструментарієм вирішення тих чи інших складових Великої. Мала як частина Великої стратегічної національної ідеї спрямовує сьогодні продуцентів лідерської інтелектуальної власності, енергію творчої і наукової молоді на інтенсивне використання нових знань, досягнень науки, інтелектуально-інноваційних чинників створення модерної національної держави, економіки знань, збільшення інвести-

цій у розвиток людини, її культури та інтелектуального капіталу; на побудову інформаційного, громадянського й правового суспільства, збереження генофонду українського народу, тягlostі його розвитку, високої освіченості, креативності, духовності та моралі; на пізнання навколишнього світу, зменшення ентропії та небезпек. Тому цінуймо борщів не за булаву як символ досягнення абсолюту тоталітарної влади, а як знак духовно-інтелектуального прориву нації в світ передових знань, високих технологій, ефективної освіти, науки і правдивої інформації.

Україна зможе посісти гідне місце в європейському і світовому просторі, якщо їй вдасться розвинути свій освітньо-виховний, науково-технічний, соціально-економічний потенціал, досягнути єдності релігійних конфесій, тобто тих сфер духовно-культурної діяльності суспільства (людини, громад, нації), що безпосередньо стосуються інтелектуального, інформаційного, морального контексту, його якісно нового соціогуманістичного наповнення як компенсації за колишнє приниження титульної нації сильними світу сього, та міжнародного превентиву недопущення такого неморального, нелюдського стану в майбутньому. Імплементуючи ці висхідні засади у вітчизняний інформаційний простір, маємо твердо пам'ятати мудрі соціогуманістичні настанови Махатми Ганді своїй нації, що шукала свій шлях виходу з-під панування імперського колоніалізму: я повинен залишити всі вікна і двері відчиненими, а за те, аби звідусіль усі культури світу припливали до мого порогу, але ніщо не може бути таким, що збиватиме мене з ніг і повинь залишатиме мій дім. Широко відомий інший великий подвижник соціогуманізму, якого ми досі не зрозуміли. Адже соціогуманістичний імператив, але вже як ідею «сім'ї» у міжнародних стосунках (за якою до найслабших ставляться з найбільшою любов'ю, а голоси сильних світу не мають морального права залишити безголосими постколоніальні народи) — Папа Римський Іван Павло II переніс у третє тисячоліття. Рефлексія «сила безсилля» притаманна суз'р'ю великих соціогуманістів минулого і сьогодення, серед яких назвемо Вацлава Гавела.

Може, пора дослухатися до соціогуманістичних закликів цих мудрих людей. Якщо ми — руїна в соціально-економічному, а ще більше в духовному вимірі, — це визнають усі, то чи треба Україні нових революцій і ще більших потрясінь і руйнацій? Може, буде раціональніше почати розбирати завали і наводити порядок дружно всім та особіно кожному біля себе, зокрема, у тому великому безладі, хаосі, який успадкували. Чи не пора інтелектуально відважитися на рекультивацию та почати гідно по-державному мислити у відведений нам час, змінювати спосіб поведінки, перезавантажуватися в ментальному спектрі? А наші впевнені кроки починати з обачного врахування нашого внутрішнього і зовнішнього середовища! Сподівайся тільки на себе. Саме на це націлює запропонований концепт УНІ як соціогуманістична парадигма інтелектуально-інноваційного розвитку на новій зеленій основі, як всеукраїнська матриця збереження українськості та творення європейськості нашої нації в сучасній світобудові.

Без урахування соціогуманістичного підходу процесів

нашого державотворення не матимемо ні трьох стовпів розвитку нації, ні трьох «С» (соборність, суверенність, а тепер ще і свободу), та ще в одному січневому дні, а лише одне щілорічне «С» — «самашедство», коли чинні урядники імітують вступ до ЄС; водночас, колишні — смертельне катування української матері Терези в камері-одиночці за буцімто злочини, менші, аніж була вина Стуса. До слова, Захід дуже мало зробив для порятунку вмираючого поета України, не було тиску: не судити, звільнити з тюрми, уможливити в найдемократичнішому блоці комуністів і безпартійних брати участь у виборах. Не було тоді такого вагомого стовпа розвитку нації, як «правдиві, національні» ЗМІ. У сьогоднішній подвійній грі уряду і так званої опозиції роль національного інформаційного простору є дуже вагомою у формуванні суспільної свідомості, гуманної аури вітчизняної еліти, використанні її духовно-інтелектуального потенціалу. Але засилля вітчизняних і зарубіжних повідомлень, що, мовляв, наперекір допущеній несправедливості переслідувана «надпатріотично» преси Захід не зважає на її муки, а прийняти «окрадених невольників» до вільної зони, — це вже із тих численних масмедійних переборів, що переповнили ефір і змушують сумніватися в незанаяваності журналістів. На жаль, часто такі перебори не використовують журналістську традицію «цехової» солідарності і гострі пера притупляються.

У зриві парафування в Києві договору про приєднання до Асоціації європейських країн чинні українські урядники звинувачують колишніх і — навпаки. Кого підтримати в цій надто заплутаній подвійній грі? Справа ще більше ускладнюється, бо всі разом приколискують «в огні окрадену» Неньку під тихий благальний спів Сосюри: «Любть Україну». «Повій, вітре, на Україну», принеси відраду новину і порозуміння, — рудиментують сучасні Руданські з шораз розмаїто-ширших діаспорних хвиль. У відповідь потужно лунає: буде «Євро-2012»! Дороги маємо ліпші, хоча далі крадуть бісові діти, Батьку Тарасе. Нема на них Сталіна чи Гітлера. І Путін погрожує, що і без України, без її ГТС Європу завоює. Без надії сподіваємося на Майдан: він розбудить і просвітить націю, аби вона більше не скандувала імена засланих патріотів. На практиці, нарешті, реалізуватиметься українська національна ідея. Не тільки «Мандри» співатимуть: «Не спи, моя рідна земле!», а і ми шораз голосніше гукатимемо гасла Шевченка, Хвильового, Тичини і... Тягнибока-Турчинова: «Даеш патріотичну інтелігенцію і Європу!» «Хай нам за Президента буде Апостол Правди і Науки!» Але зупинімося у своєму пафосі, аби усвідомити: спираючись на глиняні стовпи, — розвиненими і сильними не станемо. Де він, наш Апостол, лідер нації, що провадить її до розвинених?! Де стратегія розвитку, усталені сталеві стовпи нації? Чи опозиційний КОД є духовно-інтелектуальним кодом Соборності нації? Чому ми дали «малі і неприготовані», як дорікав Франко. Далі роз'єднані, без взаємної поваги і нібито в пустелі, випаленій не Сонцем, а тими, що братами себе величали. І Мойсея не видно... А чи годні ми його упізнати і, найголовніше, не отруїти — підтримати?

м. Львів

ВИЧАВИТИ ІЗ СЕБЕ РАБА...

Стосунки влади і народу ніколи і ніде не були простими, незалежно — Схід чи Захід, ранне Середньовіччя чи сьогодення. Не надто це залежить і від суспільного устрою. Є монархії, скажімо, ті ж Арабські Емірати, де влада в силу, скоріш за все, традицій честі та порядності, які ми в нестримному пориві до світлого комуністичного майбутнього так необачно розгубили, на ділі піклуються про свій народ. І є республіки, де кухарчині діти заправляють так, що у підданців (народом це населення і назвати важко) аж шкура репється. Не будемо про арабських шейхів з їхнім примітивним рівнем мислення та менталітетом, збагнути який не кожному до снаги, тим більше, що і в арабів влади здебільшого далеко не янголи. І лівійські події кінця минулого року — саме приклад того, що буває із самозакоханою владою, коли підданці, врешті, усвідомлюють, що вони таки громадяни, народ.

Що ж відрізняє громадянина від підданця, раба? Якщо коротко, то це усвідомлення своєї відповідальності не лише за себе особисто, а й за долю своєї держави. В стародавньому світі все було просто: правом і обов'язком громадянина була його безпосередня участь у вирішенні справ свого полісу, в управлінні ним. Раби цього права не мали. Звернені до рівня бидла, вони й мріяли не могли хоч якось впливати на хід подій у державі. Звідси їх байдуже ставлення до державних справ, бо ж не воляче то діло — вказувати господареві, що той має робити. А тепер перенесімося через провалля похмурих віків і звернімо погляд на себе: як часто ми долучаємося до управління своєю державою? Раз на п'ять років, під час виборів? Але ж і цю можливість багато хто просто ігнорує або віддає свій голос, керуючись здебільшого пустими емоціями чи забобонами, аніж тверезою думкою. То чи не уподібнюємося ми, ігноруючи потребу впливати на політику своєї держави, отому бездумно мукаючому бидлу? Ось де рабство!

Справжня демократія просто неможлива без активної та дієвої позиції громадян, без громадянського суспільства, до якого ми так повільно йдемо. З глибини тисячоліть, з сивини стародавнього Риму маємо свідчення того, що іноді раби, яких за римськими законами власник через кілька років мав випустити на волю, благаючи його залишити їх в себе, бо більш-менш сите рабське існування

видавалося декому прийнятнішим за виклики й ризики волі. Я не вірю, що ми здатні аж так знеславити себе та занепастити майбутнє своїх дітей!

До яких же чиним захистити свої права? Найменше, що можна тут зробити, це поставити всю владу під безпосередній контроль суспільства. Громадські організації, комітети, ініціативні групи мають взяти на себе цю копітку, невдячну, але конче потрібну роботу. Не треба чекати, що прийде новий месія і організує все це за нас. Маємо робити те самі. Ще не переписана Конституція та Закон про місцеве самоврядування — на нашому боці. Зметімо з наших душ липку павутину рабського плазування! Не забуваймо, що згідно з п'ятою статтею Конституції України, а це закон прямої дії, єдиним джерелом влади в Україні є ми, народ, і ми можемо здійснювати владу не лише через органи державної влади та місцевого самоврядування, а й безпосередньо. Можемо... Та чи робимо щось для того? Варто пам'ятати, що представники влади за демократії є не щось більше, ніж обрані і найняті нами, народом, на певний термін часу представники наших інтересів. Маємо середня участь у вирішенні справ свого полісу, в управлінні ним. Раби цього права не мали. Звернені до рівня бидла, вони й мріяли не могли хоч якось впливати на хід подій у державі. Звідси їх байдуже ставлення до державних справ, бо ж не воляче то діло — вказувати господареві, що той має робити. А тепер перенесімося через провалля похмурих віків і звернімо погляд на себе: як часто ми долучаємося до управління своєю державою? Раз на п'ять років, під час виборів? Але ж і цю можливість багато хто просто ігнорує або віддає свій голос, керуючись здебільшого пустими емоціями чи забобонами, аніж тверезою думкою. То чи не уподібнюємося ми, ігноруючи потребу впливати на політику своєї держави, отому бездумно мукаючому бидлу? Ось де рабство!

Справжня демократія просто неможлива без активної та дієвої позиції громадян, без громадянського суспільства, до якого ми так повільно йдемо. З глибини тисячоліть, з сивини стародавнього Риму маємо свідчення того, що іноді раби, яких за римськими законами власник через кілька років мав випустити на волю, благаючи його залишити їх в себе, бо більш-менш сите рабське існування

Валентин БУТ

кою тротуари, розпочато роботу із заміни старої системи водопостачання, планується газифікація села Водопійне, відремонтовано клуб, щорічно вкладаються кошти в школи. Міжводне — одне з небагатьох сіл в АР Крим, яке має генеральний план розвитку, тож люди, які протягом багатьох років чекали в черзі, нарешті отримали ділянки під забудову, межі села значно розширилися — та хіба перелічиш отак одразу всі ті позитивні зміни, які відбулися за цей час!

Тим більше, дуже прикро бачити на фоні всього цього блискучого, сяючого ореолу темні плямки. Невдячна справа перераховувати їх — не помиляється той, хто нічого не робить, але деякі моменти є принциповими. Чи не найбільше турбує кулуарність проведення сесій. Попри передвиборні обіцянки нинішнього голови щодо прозорості роботи сільської ради під його керівництвом, реалії, на превеликий жаль, далекі від того. Власне, вже той факт, що оголошення про проведення сесії частогусто оприлюднюються з порушенням визначеного законом терміну, а порядок денний вивіщується часто за два-три дні до сесії, викликає багато запитань. Далі — більше. При спробі отримати якусь загальну інформацію, вас здивовано питають, мовляв, нащо вам це треба, а якщо у вас до того ж раптово виникне бажання потрапити на слухання сесії, його, це слухання... легко можуть збити закритим! Так, за останній рік таких закритих слухань було щонайменше чотири. Нещодавно одна активна пані, яка конче хотіла реалізувати своє, осяячене законом право спостерігати за ходом сесії зі звітом бюджетної комісії, була удостоєна сумнівної честі, в тому сенсі, що сесію зробили закритою особисто для неї. Але ж і бажано було не так і багато: лише вона одна. Заява пані про порушення її законних прав закінчилась тим, що був викликаний дільничний міліціонер, якому було наказано вивести пані силою, що і було зроблено.

(Закінчення на 11-й стор.)

Село Міжводне різко змінилося на краще, але...

«ХТО КИЦЬКУ ОБРАЗИТЬ, ВІК ЩАСТЯ НЕ ПОБАЧИТЬ...»

Такими словами починається заговор, що став єдиною зброєю для багатьох шанувальників цих чотирилапих у боротьбі з їхніми двоногими (чи то дволапими?) ворогами. Бо не може щоразу втручатися іноземна принцеса для врегулювання стосунків поміж людьми і домашніми тваринами. Але, здається, нікого не обходить, що ситуацією з нашими «молодшими братами» опікуються саме за кордоном, задля порятунку їхнього життя навіть погрожуючи зірвати «Євро двадцять» — дванадцять».

Втім, я дещо про інше. У гуртожитку Міністерства оборони України в Сімферополі мешкає сім'я Петренків. Обоє — інтелігенти, вчителі. Оксана викладає у школі психологію, тож розуміється на душевних тонкощах, а її чоловік Антон навчає школярів основам православної культури Криму. І не просто навчає, а навіть дуже успішно, бо вже став переможцем першого етапу конкурсу «Вчитель року». Тож і сам має бути не лише культурною людиною, але й зразковим християнином. Бо, якщо не він, то хто ж? І якби він викладав працю або фізкультуру, я, можливо б, і не взялася за перо з приводу наступних подій. Оскільки Божі заповіді знати нашим «фізрукам» зовсім не обов'язково, їхня справа — гартувати тіло, а не дух, задля чого потрібне не спортивне знаряддя, а значно тонший інструментарій.

...Сталося це близько десятої вечора, коли всі вже були вдома і ще мало хто спав. Не спала навіть донечка Петренків Іринка, на очах якої татко вловив у коридорі сусідську кішку, відчинив вікно і жбурнув її з четвертого поверху. Кицька гучно вдарилася спочатку об козирок над вікном, а потім гепнулася на цемент. І сталося це не лише в присутності Іринки, котра, вихована в душі любові до ближнього, голосно засміялася, але й на той момент, коли Іллюша Литовченко йшов чистити зуби. Цей вісімнадцятирічний юнак уже був героєм наших публікацій — ще дитиною його збив автомобіліст, який потім ухилився від виконання вироку суду, що зобов'язав водія відшкодувати тяжко травмованому хлопцю моральні та матеріальні збитки. З того часу минуло понад вісім років. Школяр став студентом Кримського державного аграрного університету факультету ветеринарної медицини. Тож Ілля навчався рятувати тих, кого задля власного задоволення вчитель православ'я нищив. Бо, як зауважили його сусіди, вони вже спостерігали подібний випадок.

Антон Сергійович і раніше недолюбливав цього юнака — різним вони дихали повітрям, по-різному ставилися до ключових життєвих питань. Тому коли Ілля, переcheckавши, поки пішла дівчинка, постукав у двері, вчитель, що частувався на той час з друзями оковитою, одразу ж сповнився агресією. Юнак теж не приходив, що розмова буде не компліментарною. Та яка там розмова! Педагог відкинув Іллю до стіни, об яку той ударився головою, і почав молотити юнака все по тій же ще ушкодженій під час аварії голові.

За іронією долі, у Іллі був на той час за

поясом нетравматичний спортивний пістолет без барабана, який він щойно чистив, тож напівсвідомо він схопився за цю нестрашну зброю, сподіваючись налякати нападника чи нападників, бо поруч з подарем були вже і його хмільні гості. Та не злякав. А іграшковий пістолет послужив підставою для виклику міліції і подачі заяви на Іллю в правоохоронні органи.

У результаті — юнак в нейрохірургічному відділенні лікарні ім. Семашка зі струсом мозку і забиттям м'яких тканин, і лежати йому ще кілька тижнів, а вчитель року, живий-здоровий, — у приємному передчутті того, як покаже хлопцю небо в клітинку.

Відвідала Іллю у лікарні. Він переповів мені те, що я вже чула, хоча в пам'яті у хлопця, який перебував у стресовому стані, зафіксувалося небагато: це глухий удар при падінні кицьки під сміх школярки і те, як Антон, відтісняючи його до вікна, обіцяв, що зараз Ілля полетить слідом за тваринкою. Ці слова запам'яталися усім (а сусідів зібралось на шум чимало). То хіба ж це не погроза, значно реальніша, ніж травма від нетравматичного незарядженого пістолета?

Ось як змальовує конфлікт свідок — сусід і товариш Іллі Вільгельм-Едгар Науманн:

— Ілля — людина чуйна і дуже вразлива. Після того, як цей монстр викинув кицьку, Ілля, який, здається, був трохи не в собі, постукав у двері. З'явився Антон. Мого товариша били по голові, по обличчю. А ще запам'ятався нелюдський крик тьоти Валі, котра доглядала за кицькою. Вона пережилася з вікна і ледь не полетіла у підлогу.

Валентина Василівна Байшева — дійсно релігійна людина, бо хоче догодити Господу не лише молитвою, але й власним життям. Вона опікується бездомними ки-

Свідок, сусід і товариш Іллі Вільгельм-Едгар Науманн

цьками усього мікрорайону. А це — кілька десятків тварин. Щоденно їм готує пшеничну кашу, додаючи трохи риби. Такою ж кашею, але без риби, харчується і сама. Це, зокрема, вона бореться з ворогами своїх підопічних за допомогою заговору. Та хіба ж налякаєш ним лиху людину! А ось пан Антон, який, з її слів, почав називати жінку чаклункою, здається, не проти був помститися.

— Коли я довідалась, що сталося, у мене розпочалася істерика, — розповідає Валентина Василівна. — Сама не знаю, що я кричала. Одразу ж чоловік взяв ліхтарик, і ми пішли шукати Мурку. Вона не давала до себе доторкнутися, так їй було боляче. Та ми забрали її жити до себе в кімнату, бо раніше я її просто годувала і оберігала.

Мурка стала у Валентини Василівни не першою, але про це не знав майже ніхто. Жінка боїться, що через любов до тварин «доброзичливці» можуть позбавити їх з чоловіком даху над головою. Хоча ті, кому вона довіряє, кажуть, що у неї в кімнаті ідеальна чистота. Ретельно миє вона і заповану п'яницями спільну кухню та вбиральню. Така вже за вдачею. Але чи виживе кицька — невідомо, бо від дотику рук вона кусається і кричить.

У розмові жінка згадує:

— Під час виборів я була агітатором на користь Партії регіонів і у побажаннях від громади до майбутнього мера завжди

Валентина Василівна Байшева з потерпілою Муркою

вписувала: побудувати притулок для бездомних тварин. Потім мені заборонили це робити. До речі, дружина Антона його вчинок виправдовує, бо у Мурки «немає довідки про щеплення і, можливо, вона скажена».

Про те, як втішив жінку після скоєного Антон Сергійович, вона чомусь не згадала. Розповіла про це Тетяна Михайлівна Литовченко, мати Іллі.

— Він нібито лагідно взяв її за плечі і після міцного слівця сказав: «І ти будеш там, де кішка». А мене штовхнув у груди так, що я відлетіла на кілька метрів. Болить і зараз. Взагалі, ми дуже винні перед своїми дітьми, бо нічого їм не дали, жодної перспективи. А вони ще не зіпсовані життям, щиріші, чесніші за нас. Ось і страждають. І жити серед нас вони не хочуть. Ілля збирається переїхати до села, і я його розумію.

Щодо останнього, я повірила і не повірила пані Тетяні. Ні для кого не секрет: молодь прагне жити у великому місті, де і розваг більше, і шансів заробити гроші. Та не вся. Коли ми заговорили з Іллею про майбутнє, він зізнався:

— У мене з одинадцяти років є мрія: побудуватися десь у лісі і вести безвідходне господарство. Розрахував навіть, скільки яких свійських тварин матиму. Мене не приваблюють гроші, не приваблюють і люди. Бо вже знаю, які вони нещирі та підступні.

— А як же твоя професія?

— Звичайно, я відпрацюю п'ять років ветеринаром, оскільки держава витратила на мене бюджетні кошти. А потім буду лікувати тварин у найближчих селах.

— А чи знають в університеті про твій вчинок? Як його оцінюють, і чи ти не шкодуєш про нього сам?

— Викладач з анатомії свійських тварин професор Володимир Володимирович Лемешко висловився афористично: «Ти вчинив, як хлопчисько, а взяв на себе відповідальність, як зрілий мужчина». Можливо, треба було діяти обачніше, але не мовчати...

Цікаво, а як оцінять вчинок Іллі наші читачі і які залишаться вони думки про дії вчителя з православної культури?

На останнє запитання спробуємо одержати коментар у керівництва епархії Української православної церкви Московського патріархату, оскільки це з її благословення було запроваджено в школах Криму новий предмет.

Хотілося б також дізнатися думку директора школи, де викладає Антон Сергійович, і дуже б хотілося — міністра освіти і науки, молоді та спорту Криму Віталіні Дзоз.

І дійсно, чи варто втікати від людей, чи краще все ж таки спробувати переробити цей світ — навіть дорогою ціною?

Нещодавно один із міських голів заявив журналістам новин телеканалу «Інтер» приблизно так: «На утримання тварини в притулку ми маємо виділяти чотири гривні на день. Ми не витрачаємо стільки і на дитину!» Тобто — зась! Мій варіант відповіді наступний: «Панове, треба менше красти, тоді вистачить і на дитину, і на тварину». Бо щастя таки дійсно не буде, якщо ви брутально ображатимете тих, хто від вас залежить...

Тамара СОЛОВЕЙ

P. S. Доки ця публікація готувалася до друку, учасники конфлікту помирилися. Антон Петренко (до речі, імена антигероїв змінені) пояснив свій вчинок так: «Ети кошки мене достали!» Не дуже переконливо. Але цим людям і надалі залишатися сусідами. А ось Мурчиної думки не спитали...

АНОНС! «Моя кішка майже не змінилася зовні. Іноді ми сідаємо з нею вдвох і починаємо згадувати той день, коли вперше зустрілися...»

«МОЯ ПОДРУГА — КІШЕЧКА»
«Джерельце», стор. 13

У КИТАЇ СОБАКА ТА ЇЇ ГОСПОДАР ЗНАЙШЛИ ОДНЕ ОДНОГО ПІСЛЯ СЕМИ РОКІВ РОЗЛУКИ

Собаки, як і люди, здатні кризь роки пронести у серці любов до друга. Це довели китайський юнак та дворняга, які зустрілися після семи років розлуки.

21-річний пекінець Чень Іян повертався додому на велосипеді, коли побачив песика, який скрутився на узбіччі. Чень зупинився, свиснув і назвав собаку по імені. «Песик був таким самим, як той, що у мене зник 7 років тому... Він завмер і дивився на мене протягом 3 секунд, після чого швидко закрутився навколо мене», — розповів хлопець газеті China Daily і надіслав зроблену ним у той момент мобільним телефоном фотографію, на якій плакав і сміявся одночасно.

Чень приніс місячну Беньбень додому в 2002 році, коли сам ще навчався у школі. Коли песику було 3 роки, він зник під час прогулянки у парку. Хлопчик довго намагався розшукати свого улюбленця, але марно. Після того, як його знайшли, Беньбень сам ні на крок не відходить від свого нового господаря, їсть все, що той дасть, забувши про колишню привердливості у їжі, і боїться усіх людей, крім членів родини Чень.

Дивовижне та чудове возз'єднання відбулося 6 лютого, у Свято Ліхтариків, коли родина збирається разом, додає газета.

ЗЛОДІ У ФРАНЦІЇ ВКРАЛИ З СОБАЧОЇ МОГИЛИ ОШІЙНИК З АЛМАЗАМИ

У Французькій Республіці розслідується крадіжка прикрашеного алмазами ошейника собаки, похованого на Паризькому кладовищі домашніх тварин. Про це повідомила поліція країни, інформує Бі-Бі-Сі.

Пудель на прізвисько Тіпси помер кілька років тому. Його заможні власники поховали домашнього улюбленця разом з ошейником, прикрашеним коштовностями вартістю кілька десятків тисяч доларів. Адміністрація кладовища раніше спростувала факт, що під мармуровою надгробною плитою заритий цілий статок.

ВИХОВАТЕЛЬ ІНТЕРНАТУ НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ ВДАРИВ ДИТИНУ ПРАСКОЮ

Як повідомили кореспонденту УНІАН у прес-службі обласної прокуратури, після звернення депутатів Тернопільської обласної ради прокуратура Борщівського району провела перевірку щодо нібито заповідання вихователем Мельниці-Подільського обласного комунального дитячого будинку-інтернату опіків вихованцю даного закладу. Було встановлено, що 22-23 грудня 2011 року вихованцю інтернату дійсно заповідано тілесні ушкодження у вигляді садна на правій щощі, які за своїми морфологічними властивостями могли виникнути від механічної дії тупого предмета та відносяться до легких тілесних ушкоджень. Відтак прокуратурою Борщівського району порушено кримінальну справу за ст. 125 ч.1 КК України (умисне легке тілесне ушкодження). Справу передано в Борщівський райвідділ міліції для проведення досудового слідства.

Як повідомлялося раніше, 6 січня 2012 року депутати обласної ради підтримали депутатський запит свого колеги Ярослава Галюка до прокурора Тернопільської області Івана Мельничука з проханням провести перевірку у Мельниці-Подільському обласному комунальному дитячому будинку-інтернаті з приводу травмування дитини.

Під час розгляду цього питання голова облради Олександр Кайда висловив обурення з того приводу, що правоохоронці так і не відреагували на інцидент, хоча під час сесії наприкінці 2011 року у присутності представників міліції та прокуратури на моніторах було продемонстровано результати травмування дитини, в якій на обличчя залишився слід від праски.

НА ПОЛТАВЩИНІ ВЧИТЕЛЬКА ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ВКРАЛА МОБІЛЬНИЙ ТЕЛЕФОН У СВОЄЇ УЧЕНИЦІ

Як передала кореспондент УНІАН, інспектор Миргородського міськвідділу УМВС Полтавської області Лариса Петренко розповіла журналістам, що 15 лютого до міліції із заявою про крадіжку мобільного телефону звернувся 37-річний батько учениці 2-го класу однієї зі шкіл Миргорода.

Слідчо-оперативна група, яка відразу ж виїхала на місце злочину, встановила — ніхто зі сторонніх доступу до класу не мав, тому злодія слід шукати серед учнів школи.

«Яке ж було здивування міліціонерів, коли під час проведення дослідчої перевірки було встановлено, що причетною до крадіжки мобільного телефону виявилася 20-річна вчителька початкових класів. Викрадений телефон зловмисниці того ж дня здала в ломбард, одержавши за нього 250 грн. Свій вчинок пояснює просто — «тяжке матеріальне становище», — сказала Л. Петренко.

Вирішується питання про порушення кримінальної справи за частиною 1 статті 185 Кримінального кодексу України (крадіжка). Згідно з цією статтею вчительці загрожує покарання від штрафу до 3-х років ув'язнення.

Тетяна Михайлівна Литовченко, мама Іллі

ВИЧАВИТИ ІЗ СЕБЕ РАБА...

(Закінчення.
Поч. на 9-й стор.)

Можна співчувати приниженій нізачо пані, можна співчувати міліціонерам, якому дають протизаконні накази, або суспільству, де міліціонери не знають, кого насправді мають захищати, і те, що, виконуючи протизаконні накази, стаєш співучасником злочину, але хіба то дивина в країні, де депутатом парламенту може бути колишній (чи й нинішній?) кримінальний авторитет, де заступник прокурора з явною втіхою виконує «Мурку»...

Та повернімося до наших овець. Які ж таємниці мають від нас люди, яким ми довірили управління справами своєї громади? Звернення ініціативної групи громадян з письмовим проханням до сільради відмовитися від практики перетворення сесійних слухань на закриті, виставити генеральний план забудови Міжводного в доступному для громадян місці та відмовитися від планів продажу будівлі колишньої школи, оскільки саме цю

будівлю можна було б переобладнати в дитячий садочок, якого в селі вже півтора десятиліття нема, було елементарно проігноровано. Насправді, село ще до 1996 року мало гарний триповерховий дитсадочок. То де ж він, спитаєте ви, яка корова його язиком злизала? Якщо говорити про саму будівлю, то вона ніде не поділася й досі радує око, прикрашаючи краєвид нашого села, от лишень вивіска на фасаді нині дещо інша. Тепер це пансіонат «Бриз». А дитячий садочок злизувала «корова» з головою сільради та охвістям одного захланного члена громади. Голова, охвістя — які алегорії! Що ж тоді тулуб тої страшної корови? — спитаєте ви. А тулуб, панове, то вже, напевно, злочинна байдужість самих громадян.

З того ж 1996-го тягнеться ще одна темна історія, коли, ігноруючи інтереси громади, одним з останніх директорів радгоспу «Міжводне» було віддано в оренду за дуже смішну натуроплату причал № 14 місцевих рибалок. Причало у подальшому було від-

дано в суборенду і новий власник фактично перебудував його на пансіонат, відкрив бар та почав методично прихоплювати прилеглу територію. Традиційно повіті мороком підклимні справи сесій попередніх скликань не розкривають нам правду, яким чином без згоди громади, більше того, проти її волі новому орендареві було передано ще майже півтора гектара паркової та пляжної зони, яку він тут же почав обносити огорожею.

Було заблоковано навіть алею, що вела з центральної вулиці до моря. Дуже шкода, але й нинішній склад сільської ради, схоже, не докладає належних зусиль, аби повернути селу фактично вкрадений у нього парк та добрий шмат пляжу. Не надихає їх навіть запропонована громадою підтримка. То як не можуть виникати у членів громади запитання навіть до влади, яка їм імпонує?!

Нещодавно один з опозиційних депутатів ВР України висловив своє нерозуміння щодо намірів ЄС застосувати санкції до України в разі

продовження українською владою практики політичних репресій. На його думку, санкції слід було б ввести проти владомощів, які розв'язали ті репресії. Народ, мовляв, невинний, бо не має жодного стосунку до того, що чинить ця влада. Нам, мовляв, соромно за неї. Справді, соромно. Але ж хто вибирав оту владу? Може, брати-росіяни, поляки чи знову оті кляті американці? Ні? Тоді, може, варто відкинути нашу хронічну інфантильність і, вичавивши із себе отого лукавого раба, визнати, врешті, що навіть не безлике МИ, а КОЖЕН з нас ОСОБИСТО несе повну відповідальність за все, що відбувається в цій країні, в кожному її куточку, і як ні ляхи, ні монголи не будуть відстоювати вкрадений у міжводненської громади парк, так саме ми, а не американці і не європейці, маємо вказати нашій рідненькій владі її справжнє місце й призначення.

Кажуть, Мойсей цілих сорок років водив свій народ Сінайською пустелею, аби вивітрився з нього дух рабства і на обітовану землю прийшов вільний люд. Ми не мали Сінайської пустелі, ми відштовхнули свого Мойсея і вже двадцять років поспіль невідьки духом з такими ж лукавими рабами на чолі намагаються перетворити цілком успішну не так давно Україну (20-те місце у світі за рівнем економічного розвитку за даними ООН на 1991 рік) на таку собі Сінайську пустелю. Вичавлюймо з себе раба, рідні мої українці, доки ще не надто пізно...

Валентин БУТ
с. Міжводне Чорноморсько-го району в Криму

На фото: огорожа, за якою прихоплена у міжводненської громади територія пляжної та паркової зони...

«ЛЮБОВ ТА ПОВАГА Є НАШОЮ ЗБРОЄЮ»

Наш земляк Святослав Смолянінов народився у Сімферополі. Закінчив Українську школу-гімназію, Львівський національний університет — з відзнакою. Вже два роки живе і працює в Києві. Шукаючи одностайності, які не лише на словах вболівають за долю Вітчизни, але й щось роблять для неї, склав ось таке звернення до українців, яке ми у скороченому вигляді пропонуємо читачам.

Українці, шануймо одне одного, будьмо єдиними, незважаючи ні на що. В єдності — основа наших успіхів, наше спасіння та процвітання. Ми, українці, пройшли крізь віки та збереглися. Тепер наша мета — зміцнити й стати успішними, збудувати сильну та могутню державу, а найголовніше, не повторювати минулих помилок.

Пам'ятаймо, що причиною всіх проблем є безбожність. Отже, Християнство є основою основ, є нашим Духом та Провідником. Без віри та церкви ми загинемо.

Природа — це наше коріння. Бережімо її, в ній — одне із вічних джерел нашої ідентичності. У нас просто Золота Земля, яка не потребує хімії. Досягаймо того, щоб земля була чистою, а продукти харчування — екологічними. Не вживаймо алкоголь та не палимо, щоб народжувати нащадків, які будуть здатні прийняти естафету поколінь. Хай кожне нове покоління буде в сотні разів кращим, ніж попереднє!

Формуймо свої кадри. Кожна лабораторія, кафедра, інститут, газета, журнал, видавництво мають стати «фабрикою» проукраїнських кадрів та фахівців. Інформуймо одне одного про все, що може принести користь чи завдати шкоди. Інформація — це кров сучасності та майбутнього. Сьогодні ти допоміг мені, завтра я допоможу тобі — в цьому наша сила. Кадри та інформація — це ті фундаменти, на яких має будуватися успіх та гармонія держави. Третя основа — це гроші. Гроші заробляймо чесним шляхом, на основі чесної торгівлі з усім світом. Земля — це джерело наших надприбутків.

В основі нашого буття має бути успіх та гармонія, в усьому прагнімо до кращого, ніяких — «аби не гірше»! Нехай нашими гаслами буде: «Краще більше та краще», «Краще бути багатим та здоровим», «Краще щось, аніж нічого». І мінімізуймо «плакання» та «страждання» у нашому житті, бо людина створена бути щасливою, а не мучеником. Ми, українці, є безмежно працьовитим народом. Тож давайте прагнути до добробуту — це допоможе досягти особистісної повноцінності. Добробут — це і мета, і засіб, це ключ до багатьох дверей життя, але за умови, що матеріальне буде у гармонії з духовним.

Українці, будьмо максимально пильними! Голодомор, 1937 рік та інші прояви людиноненавистництва не повинні повторитися. Ненавист до нас не випадкова, в її основі — заздрість. Треба нейтралізувати будь-які антиукраїнські прояви, які нас принижують! Пам'ятаймо, що сили зла бояться світла, гласності і що всі великі злочини проти людства починалися, здавалося б, з малого. Не дозволяймо вирости великим катом з маленьких україноненавистників!

Самі ж жоден народ не принижуймо, не заздримо та не ображаймо, тому що агресія — це прояв слабкості, а не сили. Любов та повага є нашою зброєю, перед нею ніхто не встоїть. Тож нехай ніколи не падає наш ДУХ!

Святослав СМОЛЯНІНОВ (slava_2001@ukr.net)

1 грудня 2011 року Україна відзначила 20 річницю з дня проведення вікопомного референдуму про визнання Акта Незалежності України та виборів першого Президента. Що й казати, подія непересічна і з усіх сторін визначна хоча б тому, що тоді за Незалежність проголосувало понад 90(!) відсотків громадян України, включаючи Крим, Севастополь та Південний Схід. Як відомо, той референдум проводився на підставі іще Закону УРСР про референдуми. Треба зазначити, що він був прямої дії, тобто його рішення набували в державі Україна статусу закону і підтверджували Акт проголошення Незалежності України ВР від 24 серпня 1991 року. І хоч дехто вважає, що доцільніше було б святкувати День Незалежності саме 1 грудня, але це було б нелогічно. Чому? Та тому що від дня проголошення цього Акта ВР 24 серпня і аж до 1 грудня (дня референдуму) тоді жодна країна у світі не визнала його, і це закономірно. Бо світова спільнота проголошення подій такої ваги надає тільки народу. Тож проголошення цього Акта Верховною Радою України тільки відкрило шлях до дійсного підтвердження його на референдумі та проголошення Незалежності.

Але це вже історія. Минуло двадцять років. В Україні — четвертий Президент, перебуло 20 (!) урядів (по уряду на рік), і в цьому ми, певно, рекордсмени в світовій історії, що, безумовно, дає мало підстав для оптимізму, хоч деякі оптимісти вбачають у цьому ознаки демократії і свободи. Певним чином то був перший і, на жаль, останній референдум, тобто фактично востаннє влада безпосередньо слухала народ. З'являються, щоправда, повідомлення в ЗМІ, що в

Україні хтось десь проводить періодичні опитування. Ми пам'ятаємо ініціативу комуніста Грача про збір підписів проти НАТО (за часів президентства Ющенка). Наразі «Фронт Змін» А. Яценюка проводить збір підписів проти Президента Януковича. Все це відвертий блеф, піар і спроба заробляння політичних бонусів перед виборами до Верховної Ради у 2012 році. За двадцять років існування держави Україна було безліч питань, на які мав би (і, головне, хотів би) дати

НЕ ТРЕБА БОЯТИСЯ РЕФЕРЕНДУМІВ!

відповідь народ — як головний суверенний господар цієї країни. Для прикладу можна взяти питання ймовірних референдумів: поточний ступінь довіри до органів влади (Президента, Верховної Ради, уряду). Пам'ятаєте, як М. Саакашвілі в Грузії у критичний час для держави декілька років тому не боявся і пішов на безпрецедентний крок — провів зі своєї ініціативи пам'ятний референдум про довіру до нього як Президента. І що ж? А після цього Грузія почала проводити серйозні демократичні перетворення у суспільстві. Свідченням цього прогресу є повідомлення авторитетних міжнародних інституцій: Україна сьогодні вже не є лідером (як вважалося до цього) в євроінтеграційних процесах, вона поступила першим і другим місцем Молдові та Грузії відповідно. Питання про другу державну мову, демографію, малий та середній бізнес, пенсійну реформу, сімейну медицину, вітчизняне кіно, засоби масової інформації, проблеми міграції та еміграції, про Східне (чи Євразійське) партнерство, про нейтраль-

ний статус держави тощо. Та чи мало в житті виникає нагальних питань в молодій державі, які вимагають негайного всенародного обговорення?! Питання — риторично ствердне. Здавалося б, проведення подібних референдумів повинно було б стати в Україні постійно-системним — на зразок тієї ж багатомовної Швейцарії. Проведення референдумів — це найкоротший, найдієвіший і найефективніший шлях до демократичних перетворень у будь-якій державі, а в

Україні — найбільше. Здається, це — аксіома, але тільки не для України. У нас або не розуміють, або свідомо не хочуть розуміти і втілювати у життя проведення референдумів як цивілізованого та ефективного способу управління державою. Цю практику конче необхідно ламати, незважаючи на те, що після вікопомного референдуму 1 грудня жоден Президент України не робив навіть спроби ініціювати ухвалення Закону про референдум. Здавалося б, що в цьому повинна бути зацікавлена перш за все опозиція (не має значення, яка — чи нинішня, чи минула), але й тут прокол... Не хочуть наші обранці цього закону, бо дуже може бути незатишно всім від результатів відповідних опитувань ймовірних референдумів. По великому рахунку, Закон про референдум — це такий собі Договір між владою та народом, у якому вписані паралельно як права, так і обов'язки сторін; це, на мій погляд, така собі консенсусна форма правління державою. Вважаю, що без такоgo закону порушуються кон-

ституційні права громадян, які не мають можливості постійно контролювати владу. Сьогодні наші керівники на всіх перехрестях говорять про європейський вибір, економічні перетворення, реформи, постійно звітують про свої майже героїчні (як послухати їх) досягнення на всіх фронтах розвитку держави. Так і хочеться закинути нашим можновладцям: «А ви у народу запитайте, чи дійсно це так?» Та не питають, бо бояться, напевно, почути відповідь...

На мій погляд, такий шлях управління державою — консенсусний, через референдуми, начисто виключає корупцію, відкати, рейдерство, вибірково правосуддя, суцільне порушення конституційних прав і свобод громадян і примушує владу врешті-решт перейти від декларативних способів боротьби з цими ганебними явищами до реальних. Можна не сумніватися в тому, що коли запроцює інститут проведення референдумів, народ одразу ж знайде і визначить «своїх героїв». Тож якщо у нас хочуть ефективно керувати державою, все ж доведеться прислуховуватися до думки людей щодо найрізноманітніших питань державотворення. Наразі Україна бурлить, кипить, мов той казан, про що красномовно свідчать недавній Податковий майдан, штурми ВР чорнобильцями та афганцями, обурення пенсійною реформою, голодування чорно-

бильців у Донецьку і Києві в Маріїнському парку під стінами Уряду, захоплення Донецької обласної пенсіонерки — все це прямий наслідок глухоти влади та нездатності реагувати на поточний момент і вимоги часу. Переконали, якби в Україні був Закон про референдум і вони регулярно проводилися, тих протестних настроїв, того високого градусу обурення в суспільстві не було б. Референдум виступав би таким собі запобіжним клапаном (вихлопними трубами, як влучно сказала кореспондент «Дня» Олена Яхно) і градусником виміру температури настроїв у суспільстві. Наразі воно хворе на бацилу недовіри до влади.

Як на мене, чим швидше в Україні буде ухвалено Закон про референдум, тим швидше в нашій державі почнуться реальні, а не «потомкінські» перетворення. Однозначно цим референдумам необхідно надати право прямої дії (як за УРСР, і тут же виникає запитання: «Чому тоді могли ухвалити такий закон, а сьогодні — ні?»). Важко? Безумовно. Але іншого цивілізаційного шляху просто не існує, тим більше, що такої демократії вимагає і резолюція ЄС щодо Асоціації і зони вільної торгівлі. Саме через референдуми будь-яка держава наближається до народу, постійно підтверджує свою легітимність і стає виразником його волі, безумовно, якщо вона щира у своїх діях та думках щодо нього.

Михайло ФАЛАГАШВІЛІ, журналіст
м. Ірпінь

Василь Антонович Дерій народився 26 червня 1959 року в селі Хом'яківка (тепер Нагірянська) Чортківського району Тернопільської області.

Закінчив Нагірянську восьмирічну школу з похвальною грамотою (1974 р.), Копичинський технікум бухгалтерського обліку з відзнакою (1977 р.), економічний факультет Української сільськогосподарської академії з відзнакою (нині — Національний аграрний університет) у 1981 р., аспірантуру при Київському інституті народного господарства (нині — Київський національний економічний університет) у 1990 р. і в тому ж році захистив кандидатську дисертацію.

Автор (співатор) 158 наукових і навчально-методичних праць, 42 методичних розробок, десятків статей в Економічній енциклопедії, Тернопільському енциклопедичному словнику, фахових наукових виданнях.

Заступник завідувача кафедри обліку і аудиту в інвестиційній сфері Тернопільського національного економічного університету (ТНЕУ), кандидат економічних наук (з 1991 р.), доцент (з 1993 р.).

Член Всеукраїнського товариства «Просвіта» (1993 р.), Наукового товариства ім. Т. Шевченка (2005 р.).

Друкувався в газеті та літературних альманахах. Автор збірки віршів для дітей «Мій Букварик, Букварик» (1996 р.), поетичної збірки «Пора каштанового цвіту» (2001 р.), пісенних збірок «Мамині турботи» (1997 р. та 2003 р., спільно з кримським українським композитором Віталієм Лазаренком).

Лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії ім. Іванни Блажкевич (2001 р.), призер обласних літературно-мистецьких конкурсів «Голос серця» (1998 р., 2001 р., 2007 р.), другого обласного конкурсу пам'яті поета і вченого-економіста Володимира Вихруща (2002 р.), всеукраїнського професійного конкурсу «Міс і містер Баланс-2002». Член крайового літературного об'єднання при Тернопільській обласній організації Національної спілки письменників України (з 1985 р.), редакційної ради Всеукраїнського журналу для дітей «Дзвіночок» (з 1998 р.).

Василь ДЕРІЙ

БЕЗ КУЛЬТУ ХИМЕР
Час, мій супутник, нині втікає
тихенько від мене,
Чи, можливо, це я непомітно
ховаюсь від часу.

Наказавши суворо
молодому душею Пегасу
Повернути за лісом у поле
рясне й літньо зелене.
Там, у полі, без культу химер
з постмодерного світу
І образ, що інтриги майстерно
сплітають в клубок.
Там закони природні
знають усі на зубок,
Та поклони натхненно
б'ють коники літу.

Я до поля біжу, як до себе,
в минуле дитинство,
Безвусим веселим хлоп'ятком
у гурт пастушків молодих.
Пам'ятаю виразно, повірте,
донині кожного з них,
Їх наївне (для мене)
і таке дороге благочинство.
У вузькому від криз, довжелезній
і темнім тунелі,
Що роки спресував
у гони розмитих віками доріг,
Я шукаю квапливо у п'ятмі
хоч якийсь оберіг
І знаходжу відзнаку
із моєї старої шинелі.

У ГОРАХ АФГАНУ
Мій ровесник упав
у засніжених горах Афгану
І його молодого
покидала навіки душа,
Та допоки живу я на світі,
не перестану
Пам'ятати, як легко
він у вічність із дому рушав.
Від цієї війни ще не скоро
залічаться рани,
А колишні військові

**«ЧАС ПІДНОСИТЬ ГЕРОІВ
І ВИКРЕСЛЮЄ ЗРАДНИКІВ...»**

не відчують здорового сну
Пробивається правда
крізь табу і обмани
Та сучасну, нахабну
для звичайних людей, крутизну.
Мій ровесник від служби
не ховався за маму і тата,
Йшов сміливо у перших
солдатських рядах
Та, на жаль, зустрічала
батьківська хата,
Не його молодого,
оцинкований прах.

Мій ровесник упав
у засніжених горах Афгану
І його молодого
покидала навіки душа,
Та допоки живу я на світі,
не перестану
Пам'ятати, як легко
він у вічність із дому рушав.

ЗАСТУПИЛИ СЕЛО ДИМИ
Заступили село дими
від горілого картоплиння,
Зовсім близько нам до зими
та морозів із горобинням.
Ще гарячий і ніжний слід
залишає для осені сонце,
а мій ширий та мудрий сусід
пригоща виноградним гронцем.
Покупався у променях кіт,
що не з'їв ковбаси-сніданку
та собака, що десять літ
чергування проводить до ранку.
Я до осені йду селом,
повернувшись на день із міста
і вітає мене хвостом
добрий Рекс під мелодію Ліста.

ВИШИВАНИЙ РУШНИК
Мережила мама
вишиваний рушник,
Щоб в нашій оселі міцніла любов
І рід український
у безвість не зник,
Як сонце свободи зійде з-під оков.

Їй снилися часто сибірські морози
І холод нестерпний, байдужа тайга.
Вбирала у себе розпачливі сльози,
А в серці трималась надії жага.
Вишиваний рушник —
то мамина радість,
На рани душевні
найкращий бальзам.

Я неба її особливу поважність
І дітям, й онукам своїм передам.
Червоні і чорні нитки у матусі
Та голка вертка
в працьовитих руках.
Живе Україна в постігному русі.
Зростає Україна в святих рушниках.

НЕ СПИ, ПОЕЗІЄ!
Не спи, поезіє, не спи!
Я доторкнувся мимоволі
до меду слова, краплі солі
від учорашньої сльози.
Не спи, поезіє, не спи!
Буди мене, коли захочеш,
щоб відшукати щось пророче
у нерозпізнаних часах.
Не спи, поезіє, не спи!

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ЗЕМЛЕ
Тернопільська земле!
Мій галицький краю!
Краса твоя щедра та розум ясний.
Тебе я безмежно і широко кохаю
та чую твій голос

веселий, дзвінкий.
Для тебе співає дочка Соломія
і мовить молитву Йосип Сліпий.
У Празі далекій технічна надія —
за променем стежить

Пуллюк молодий.
Очікує Байду Січ Запорізька,
а Курбаса Леся театр привітав.
Із Лепким Богданом
еліта вкраїнська,
якій він у спадок талант передав.
Тернопільська земле!

Мій галицький краю!
Духовність твоя подивовує світ
і вічні скарби — Зарваниця й Почаїв
ведуть нас до раю півтисячі літ.
Тернопільська земле!

Мій галицький краю!
Краса твоя щедра та розум ясний,
Тебе я безмежно і широко кохаю
та чую твій голос

веселий, дзвінкий.
ЧАС ОДИН НА УСІХ
Час підносить героїв
і викреслює зрадників,

А ДУША ЖИВЕ
Вмирає тіло, а душа живе.
Вона страждає та від зла боронить
і б'є на сполох у небесні дзвони,
до віри й честі широко нас зове.

Ми ж грішники великі і злослови,
живем в смішних ілюзіях шодня,
нас суд страшний не зупиня
і пекла нержавіючі окуви.
Живемо нині, наче в забутті —
вчорашнім сні, наркозному

тумані,
а наші справи добрі чи погані
розсудить Бог на спільнім каятті.
Існуємо у війнах (просто жаж!).
Конфлікти штучні вміємо

творити,
та не навчилися душу
так цінити,
щоб з нею залишатись у віках!

ТАРАС
Серед імен звичайних і незвичних,
що збереглися у пошані в нас,
знаходжу давне з непересічних,
таке близьке і рідне, як Тарас.

Йому в житті допоможе, знаю, доля.
Складе подяку за терпіння час,
бо він живе й росте у ньому воля
та вічний бунт від імені Тарас.

Гартує душу лицемірства холод
і град зневаги обпече не раз.
Він подолає правди лютий голод —
оцеї бентежний в пошуках Тарас.

**КАШТАНИ ЗЕЛЕНІ,
КАШТАНИ**
Над ставом квітнуть каштани
у ніжній фаті небес.
Їх погляд такий довгожданий
руйнує сумнів стрес.

Душа заворожено-біла
скидає мундири образ
і втому із кволого тіла,
що хоче втікати від вас.

Туди, де немає вітру,
брудних від неправди слів
і де не міняють палітру
розумних на екс-баранів.

Там долі такі незвичні
І час, як великий султан,
карбує закони етичні
та б'є у гучний барабан.

Каштани, зелені каштани, —
травневі, колеги мої,
Гоніть же від себе погане,
як ос розбишацької рої.

**ЗАЗДРІСТЬ У ДУШАХ
ПОБОРЕМ**
Будем вільним народом, коли
заздрість у душах поборем.
Як здолаємо страх, що
на грядках, мов камінь лежить
і ударим об землю
продажністю й горем,
і назад не повернем
ні на крок, ні на мить.

«Я ЗНОВУ ОСВІДЧУЮСЬ В КОХАННІ»

Цими словами з пісні у виконанні відомого радянського та українського співака **Юрія Богатикова, 80-річчя від дня народження якого відзначається цього року, можна узагальнено передати основний зміст творчості кримської поетеси **Ольги Голубевої**.**

Вона була знайома з ним, приєднала йому один із своїх віршів, який увійшов до її нової, шостої за рахунком, поетичної збірки «І спалахне трояндами кохання...» Її презентація в Кримській республіканській універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка 14 лютого, в день закоханих, ще раз підтверджує те, що автор і в новому виданні продовжує розвивати теми різноманітних ліричних почуттів і настроїв людини своїх попередніх книг «Часи любові», «Я — жінка», «Поки ми любимо» та інших.

Її вірші, перекладені з російської мови українською і кримськотатарською, публікувалися в Україні, Росії та Німеччині, а за поетичні переклади інших авторів вона стала лауреатом Міжнародної премії ім. Бекіра Чобанзаде і переможцем Міжнарод-

ного конкурсу перекладачів тюркомовної поезії «Ак Торна» («Білий журавель») в Уфі. Поетеса удостоєна звання «Почесний кримчанин» і Всеукраїнської премії «Золота Фортуна», нагороджена «Зіркою слави і пошани» м. Сімферополя. Мелодійна рима О. Голубевої надихнула багатьох композиторів на створення до неї музики. Вона — автор слів Гімну Криму. А одна з пісень — «Зима кохання» прозвучала в знятому за її сюжетом кліпі у виконанні самої поетеси, розкриваючи ще одну — вокально-артистичну грань її таланту.

Автор цієї пісні, композитор, заслужений діяч мистецтв України і Татарстану, директор і художній керівник ансамблю «Крим» Сервер Какура, виконавши одну зі своїх перших пісень на слова О. Голубевої, з усмішкою зауважив, що не встигає за своїм співавтором класти її нові поезії на музику так швидко, як вона їх створює.

Соліст ансамблю «Крим», заслужений артист АРК Арсен Бекіров виконав популярну пісню мексиканського композитора і піаністки Консуело Веласкез «Бе-

саме мучо» («Цілуй мене сильніше») російською мовою у перекладі О. Голубевої, а хореографічною композицією заслуженої артистки АРК Майї Анафіївої супроводжувалося на сцені звучання записаної на компакт-дискі ще в 14-річному віці відомою нині в Україні кримськотатарською співачкою Джамалою пісні на слова поетеси «Кримський сніг».

Присвячений артистці акровірш надруковано в третьому розділі книги разом з іншими поезіями, на створення яких її надихнули друзі і колеги, багато з яких були присутні в залі: письменник-краєзнавець Роман Морженков, поет Аблязіз Велієв, комерційний директор ансамблю «Крим» Назіфе Бекірова, а також син і технічний директор видання Сергій Голубев. А її перший і головний натхненник творчості, якому присвячено збірку «І спалахне трояндами кохання...» на честь його ювілею, чоловік, директор Російського культурного центру, заслужений діяч мистецтв АРК Михайло Голубев і на презентації був сценічним партнером у мелодії двох сердець: відкривав

Юрій Богатиков і Ольга Голубева

діалог поетеси з глядачами, читав вірші з книги сам і в парі з Ольгою з побажаннями кохати і бути коханими:

Пусть не кончится любовь
С ароматом роз,
Пусть не будет в ней шипов
И взаимных слез...
Посреди седых снегов,
В холод и мороз,
Пусть согрет нас любовь
С ароматом роз!..

Нова поетична збірка Ольги Голубевої з малюнками сімферопольської художниці Тетяни Кузіної, видана тиражем в одну тисячу примірників, 250 з яких передано в бібліотеку ім. І. Франка, високою рифмою співзвуччя відкриває вікно у світ, в якому віриться в друзів і зимове тепло, а весняний вітер впускає щастя у наш дім.

Валентина НАСТІНА

УВАГА: КОНКУРС!

«МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО...»

До 13-річчя кримської дитячої газети «Джерельце» під Шевченковим гаслом «Мені тринадцятий минало...» оголошується **творчий конкурс серед юних читачів** — школярів Криму і всієї України. Надсилайте на адресу редакції (звичайною або електронною поштою) ваші **літературні, поетичні, публіцистичні твори** — на будь-які теми, які могли б бути надрукованими в дитячій газеті. Компетентне журі, яке очолює незмінний шеф-редактор «Джерельця» Данило Андрійович Кононенко, оцінить і відбере кращі творчі доробки, автори яких отримають шанс вибороти суперприз та інші нагороди!

Крім творчих завдань, будуть й цілком конкретні, за які нараховуватимуться додаткові бали. Ось одне з них:

— **КОЛИ ВИЙШОВ ПЕРШИЙ НОМЕР «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»?**

— **ХТО, НА ВАШУ ДУМКУ, НАДАВ ДЛЯ ПЕРЕМОЖЦЯ КОНКУРСУ У «ДЖЕРЕЛЬЦІ» ЦЕЙ ГОЛОВНИЙ ПРИЗ — ВЕЛОСИПЕД?**

Чекаємо на ваші відповіді, вірші, оповідання, репортажі, новели, статті. Творіть! Дерзайте! Перемагайте!

НА КОНКУРС!

НАШЕ ЗДОРОВ'Я — У НАШИХ РУКАХ!

«Спорт стає засобом виховання тоді, коли він — улюблене заняття кожного».

В. Сухомлинський

Недавно мені потрапив до рук останній номер газети «События», де журналісти цього видання Дмитро Смирнов та Юлія Суконкіна в рамках спецпроєкту «Блиск і злидні перлини України» відвідали одне із селищ кримської глибинки — Нижньогірський. Прочитавши цей матеріал, я довідався багато цікавого про свою малу батьківщину.

Наприклад, раніше на в'їзді в селище стояла стела з написом «Нижньогірський», до речі, єдине тривимірне зображення цього населеного пункту, розміщене в мережі Інтернет. Але кілька місяців тому місцевий мешканець, повертаючись додому на підпитку, врізався на своєму автомобілі в пам'ятний знак, зруйнувавши його повністю. Сам «гонщик» при цьому майже не постраждав. Також довідався я про те, що наше селище — батьківщина кримської чупакабри, що однією з найбільш неболілих наших проблем є ситуація з питною водою. Виявляється, за 8 місяців минулого року в Нижньогірському районі укладено 136 шлюбів, зареєстровано 42 розлучення, народилися 404 людини, а померли — 538. Останній факт мене дуже зацікавив, і я вирішив провести своє розслідування.

Побувавши у відділах ГРАГС, Центрі зайнятості населення, в управлінні статистики, я з'ясував, що, виявляється, середня

тривалість життя скорочується з кожним десятиліттям. Причиною смерті є зростання числа серцево-судинних та онкологічних захворювань, дорожньо-транспортні пригоди, побутові травми, суїцид.

Все це, на жаль, відіграє свою фатальну роль у зменшенні кількості населення. Проаналізувавши ці факти, я вирішив провести моніторинг серед жителів нашого селища, людей різного віку, попросивши їх дати відповідь на одне запитання: «Що потрібно робити, щоб бути здоровим?» І ось як вони на нього відповіли:

Зера, 8 років: «Я вважаю, щоб бути здоровим, треба загартовуватися, робити зарядку, правильно харчуватися».

Даша, 14 років: «Згодна, щоб бути здоровою, треба займатися спортом, правильно харчуватися, не вживати алкоголь та наркотичні речовини».

Олександр, 17 років: «Я вважаю, щоб бути здоровим, не треба вживати спиртне, а потрібно займатися спортом. Ось я, наприклад, дуже люблю грати у футбол, баскетбол, загалом вважаю кращими ігрові види спорту. І знаєте, допомагає, ось уже кілька років відчуваю себе добре і не хворюю на грип».

Олена, 35 років: «Безумовно, щоб бути здоровим, треба дбати про навколишнє середовище, вміти радіти життю, займатися спортом, правильно харчуватися».

Тимур, 56 років: «Просто треба більше рухатися!»

Всі учасники моніторингу, незалежно від віку, вважають, щоб зберегти здоров'я, треба вести правильний спосіб життя — займатися спортом, правильно харчуватися, ходити в походи, загартовуватися, частіше посміхатися. І ви знаєте, я з ними в цьому повністю солідарний!

Бекір АБЛАЄВ,
учень 7 класу Нижньогірської загальноосвітньої школи № 2 в Криму

МОЯ ПОДРУГА — КІШЕЧКА

У дитинстві я мріяла мати хатню тваринку, але батьки щоразу заперечували. І засли-вим днем мого життя став той, коли я нарешті умовила їх узяти маленьку пухнасту істоту. Цей день, напевно, я не забуду ніколи! Як я готувалася, як чекала на прибуття до нашої оселі нового члена родини! А коли побачила це створіння, то була у захваті: на мене дивилося щось пухнасте з великими жовтими, як блюдця, очима. З того дня в мене оселилась кішечка. Згодом вона стала красивою дорослою кішкою.

У кожної тварини, як і в людини, свій характер. Характер моєї улюблениці лагідний, вона розумна, легко піддається навчанню, допитлива. Коли наповнюється ванна водою, сяде і дивиться довго на воду, немов намагається щось зрозуміти. Є в неї одна чудова якість — вона дуже чутлива. Якщо чує розмову на підвищених тонах, миттю мчить, зупиняється на порозі й уважно оцінює обстановку.

Нехай кажуть, що друг людини — собака, але я впевнена, що моя кішка — найкращий друг, який ніколи мене не залишить у біді, буде захищати щосили й

радіти разом зі мною. У спілкуванні зі мною вона виявляє ті почуття, які я марно очікувала від багатьох людей: відданість, безкорисливу любов, безмірну подяку лише за сам факт мого існування.

Моя кішка майже не змінилася зовні. Іноді ми сідаємо з нею вдвох і починаємо згадувати той день, коли вперше зустрілися. Може, про це згадує лише я? А вона думає про своє? Але в її очах я бачу увагу і турботу.

Щороку ми відзначаємо день нашої зустрічі. Я обов'язково пригосаю її чим-небудь смаченьким. Цього року ми відсвяткували цей день уже вшосте.

Зарема ФАХРІЄВА,
учениця 9-го класу Прудівської ЗОШ I-III ст. Советського району АР Крим

ТВАРИНИ УЗИМКУ

Весь ліс вкрив білий пухнастий сніг. Тепло та затишно в домішках, але безлюдно і самотньо узимку в лісі. Птахи відлетіли, не чуно їхнього веселого щебетання. Тихо стало у лісі. Заснув неповороткий ведмідь, десь заховався колючий їжак. Тепер уже до весни вони не залишать своїх домівок. Але щось майнуло в кущах! Немов грудочка снігу. Це заєць, який поміняв шубку, ховається між гіллям від вовків та лисиць. Кожне дерево, кожна тварина чекають теплого дня та весни.

ЗИМОВИЙ САД

З приходом зими наш сад перетворюється в якесь казкове королівство. Все навколо стає новим, незнайомим. Деревка, котрі влітку завдяки густій, розкішній зелені були веселі, перетворились в сонні. Вони одягли пухнасті білі шубки.

Сонячне проміння виглядало крізь снігові хмари та виграє мов дзеркальцем на білому інеї. Скрізь з-під ніг долинає хрускіт снігу. Гілки дерев віддзеркалюють та переливаються, вони такі гарні, що їх хочеться лизнути. В зимовому саду так тихо, так беззвучно, тільки здалеку долинає веселий гомін дівчорі. Ось і вечоріє. Треба повертатись додому з цього казкового зимового саду.

Ганна МАЛЯРОВА,
учениця Земляничнівської ЗОШ Білогірського району в Криму

ІНІЙ

Зійшов на небо місяць ясний
І розігнав похмуру тьму.
Замерехтів та засвітився
Зимовий іній на снігу.
І на деревах, на кущах
Той іній, мов казковий птах!

СНІЖИНКИ

На вечірнім небосхилі
Білі чи сріблясто-сині
Мерехтять, немов зірки,
Казкові, зоряні, живі,
Омріяні, чудові, ніжні,
Прекрасні, дивно-дивовижні,
І неповторні, як зірки.
То сніжинки-візерунки,
Від зими нам подарунки!

Марія КРИВОШАПКО,
учениця школи № 9
м. Ялта

НЕНАЧЕ СОНЕЧКО СІЯЛО

Минулого року в нашому класі було аж семеро іменинників, яким зозуля накувала аж по тринадцять. Ну, як не відсвяткувати таку дату, щоб згадувати про неї усе життя. Щоб потім, коли станемо дорослими, при зустрічах ахати й охати: «А пам'ятаєш?»

Думали-гадали всім класом. І придумали, мотайте на вус, може, й вам згодиться. Адже, певне, дружите з «Джерельцем». А воно ж такий гарний конкурс проводить!

Так-от і ми провели свій конкурс на краще привітання іменинників. Віршами і прозою — головне, аби були лагідні, незвичайні слова. Після уроків накрили «солодкий стіл». Там і звучали вітання.

Та найцікавіша частина нашого віншування була на шкільному спортивному майданчику. Грали у баскетбол. Одна команда — це ті, кому тринадцятий минало, а друга — кому вже минуло. Осінній день видався чарівним-чарівним. «Неначе сонечко сіяло». Точнісінько, як у Т. Г. Шевченка. Воно, правда, вже не так гріло, як улітку. Згадалися слова іншого поета Якова Щоголева, якого вчили в п'ятому класі:

Сине небо, сине,

Сине та не те.

Світить та не гріє

Сонце золоте.

Ні за що не вдаєте переможець в цьому баскетбольному змаганні. А перемогли ті, кому тринадцятий минало.

Ось так надихнули нас на незвичайне віншування іменинників Т. Г. Шевченка і разом з ним любі «Джерельце».

Катерина БУРАВКОВА,
учениця 8 класу Прудівської ЗОШ I-III ст. Советського району в Криму

БУЛО Б НАЙКРАЩЕ СЕЛО У СВІТІ!

Я люблю своє село. Воно дуже гарне. Є ставок. А нашій школі наступного року буде вже 45 років. Все добре, але дещо я б змінила. Я б одягла дорогу в асфальт, щоб авто могли нормально їздити. На вулицях поставила б ліхтарі, щоб люди, ідучи увечері, могли бачити дорогу та не впасти. А поряд з ліхтарями можна поставити лавочки для відпочинку.

У моєму селі є лікарня, але вона вже у поганому стані, і її треба було б відремонтувати та вдосконалити. Будинок культури теж уже треба відремонтувати та відкрити гуртки для дітей.

Раніше у нашому селі було два дитсадки, але один розгромили, а другий не працює, тому що у поганому стані. Я б збудувала новий садочок для дітей, аби вони не сумували, сидючи вдома. Гадаю, ніхто б не відмовився від нового торгового центру, бо в селі лише маленький ринок. І купити все, що треба, не вдається.

Для молоді треба збудувати кінотеатр, каток чи ще щось, щоб у вільний час не нудьгувати. Якби це все з'явилося у нашому селі, було б воно найкраще у світі!

Марія ЛУК'ЯНОВА, 9-й клас,
Прудівська ЗОШ I-III ступенів
Советський район, АР Крим

На фото: Бекір (праворуч) зі своїм молодшим «спортивним» братом Надиром, учасником і переможцем багатьох змагань по дзюдо

«ГОСПОДИ, ДАЙ МЕНІ МУДРОСТІ РОЗПІЗНАТИ...»

На Різдвяні свята доля подарувала мені можливість побувати в Національному палаці мистецтв «Україна» на унікальній пісенно-театралізованій виставі «Десять Господніх заповідей». Пісні-заповіді лунали зі сцени у виконанні справжніх корифеїв української естради — Дмитра Гнатюка, Іво Бобула, Івана Поповича, Надії Шестак, Павла Дворського, Ольги Макаренко, Миколи Свидюка, Павла Мрежука, Фемії Мустафаса та багатьох інших. Після концерту мені пощастило поспілкуватися з автором цього унікального духовного проекту, відомим поетом-піснярем, народним артистом України Вадимом Крищенком, завдяки якому Господні заповіді стали піснями.

— Вадиме Дмитровичу, я досі під враженням концерту. Я бачила, як люди (як і я) не могли стримати сліз. Якщо є такі люди — а їх був повний зал — чому ж таке неспроможне, неосвячене життя? Чому вулицями увечері страшно ходити? Чи їх все-таки надто малий відсоток — тих, хто живе за заповідями, хто здатний почути, просльозитися, просвітліти, окрилитися від Ваших пісень?

— Відповідь не може бути однозначною. Відверто кажучи, Україна ще не відбулася. Маємо визнану іншими країнами державу, значимося на географічній карті, але чи визнали, усвідомили ми самі себе, ствердилися як народ?

Духу українського бракує. Абсолютно його не чути в Криму. Я відпочивав недавно в Євпаторії — жодної української газети, української пісні на танцювальних майданчиках, по радіо. Є дуже негативний вплив північного сусіда, вплив не тільки економічний, а й ідеологічний, моральний, хоч правильніше сказати — аморальний.

Український народ — роботязкий, доброзичливий, ми були землеробами з давніх-давен, були добротними, великородинними, віруючими. Та ця моральність з часом чепає, як почалося за радянської влади, так, на жаль, не припиняється й нині. Зараз править той, хто має багато грошей. Не той, хто справедливий, чесний, вірує у Господа Бога, а той, хто нахапав грошей, він диктує.

Але є все-таки у суспільстві сили, ви самі бачили зал, заповнений людьми, які душею сприймають Господні заповіді і хочуть жити за ними. Наше телебачення, радіо накривають нас отими галасливими шоу, де не вимагається думати. Ми ж представили той проект, де не треба підстрибувати на стільцях, репетувати і махати в екстазі руками із запаленими ліхтариками мобільників чи запальничками. На нашому концерті треба прислухатися, подумати, а чи правильно я живу? Чи роблю так, як Господь заповів у своїх 10 заповідях?

У цьому вертепі шоу-програм нам треба повернутися до духовності. Чому ми такі? Тому що духовно гнобили нас віками, які вже там заповіді... Людина, яка звикла жити нечесно, найвище ставить гроші, їй переступити заповіді нічого не вартє. Таких людей дуже багато. А бідність принижує людину, коли думаєш, мені ж треба якось жити, заробити десь копійчину. Може, я вчиню і не так, не по-Божому, але ж треба дітей годувати. А гріх маленький породжує ще більший...

Кожен повинен поставити собі мету — я почну з себе і долучу до цього ще своїх товаришів. П'ять, десять, не треба всесдержавних масштабів, але відшукати, зібрати своє коло чесних, праведних людей маємо! Я для себе визначив декілька моментів: навіть коли гірко — не брехати, краще промовчати, якщо не хочеш казати, не злитися, не ображати. Де тільки можу, я говорю лише українською мовою, доброзичливо ставлюся до сусідів, якою б мовою вони не розмовляли. Треба нести інтелігентність, справедливість, щоб образ українця не створювався як негативний, що зараз відбувається.

Відповіді на всі ці запитання можна знайти у Святій Книзі, але нам захотілося перекласти її на нашу ліричну пісню. Щоб вона прозвучала не як якась канонічна догма, наказ, а доброзичливо, щиро, довірливо, щоб люди почули заповіді мовою пісні. Ми опрацювали концерт танцями, які передають динаміку, неспокій української душі, вічну її

боротьбу. Кожна заповідь — це боротьба між тим, чого хоче Господь, і тим, чого домагається диявол. І хай не буде в тебе інших Богів, не сотвори собі кумира, не промовляй ім'я Господа всує, шануй батька і матір, не вбий (але не тільки фізично, а й не вбий законом, не зажені ближнього в нужденність, яка вбиває, не знищуй духовно), не укради, не чини перелобу, не свідчи неправду проти ближнього свого.

Ми запросили блискучих артистів, більшість з них народні, навіть було двоє Героїв України — Дмитро Гнатюк і Анатолій Паламаренко. Були й молоді цікаві виконавці — Михайло Брунський, Дмитро Андрієць, Ольга Ошитко. Мені здається, саме завдяки їхньому талановитому виконанню цей дух Господній передався залу і наступило якесь просвітлення і очищення.

— Ваш слухач — напевне ж, не ті, хто «тащить» від естради примітивної оголеної естради. А як залучити до цих вічних цінностей якомога більше людей — особливо молоді? Це мають бути якісь особливі пісні — щоб, як тепер кажуть, «дістало», зачепило, розбудило кожного?

— Молодь, на жаль, вже вихована в традиціях не зовсім моральних, і винні в цьому і школа, і інститути, і в першу чергу, родина. Мовляв, такий нині світ, знай дисципліну, будь наполегливим, навіть жорстким, щоб вижити. Але як бути громадянином своєї країни, людиною, з якої можна брати приклад, як бути гарним сім'янином, як дотримуватися моральних принципів, цьому, на жаль, не вчать. Нині побутує така тенденція — бери сьогодні все, що можеш взяти, бо завтра може не настати. І ці нестабільність і тимчасовість підтверджуються нашим життям. Сьогодні вклав гроші у банк — завтра вони пропали, приватизував хату — завтра якийсь документ вийде, що ці документи неправильні, треба інші, взяв кредит — відсотки раптом зросли. Хочеться стабільності, визначеності і в державі, і в душі!

Тож нас більше виховує життя, ніж школа. Дай, Боже, якщо прикладами моральності є батько і мати. Бо вчитель зараз не дуже «обдарований» зарплатою, за подарунок може зробити з посереднього учня відмінника, а потім ця посередність переходить до влади...

Мені досі подобається книжка американського письменника Джека Лондона «Мартін Іден». Як він себе творив, гартував, як прагнув досягти мети. Людина мисляча повинна творити себе сама! І усвідомити, зрештою, що без вічних цінностей, без тих же заповідей Господніх можна прожити все життя, але так і не стати Людиною.

На жаль, багато негативних факторів прийшло з новим часом. Алкоголь, наркоманія, продажність, телебачення, яке пропагує це. Але я от не уявляю, як може хлопець мати дівчину, а згодом дружину, яка палить? Був такий випадок, на якомусь моєму творчому вечорі одна народна артистка за сценарієм підходить до мене, запрошує на танець і співає при цьому. Коли вона дихнула на мене — це був такий нікотин, я думав, гепнуся на тій сцені. Тож, дівчата, бережіть хлопців!

— Колись був «культ особи». Чому сьогодні залишається «культ грошей», золотого тільця. Чому нема і чи визріє колись у суспільстві «культ культури» — мистецтва, духовності, людської досконалості? Справжні художники, музиканти, співаки, письменники, поети — і Ви, зокрема, дуже багато робите для цього. А суспільство, держава, влада — що

роблять вони і що повинні робити, щоб «сон розуму і душі не породжував звороднелих духовних чудовиськ», які неспроможні усвідомити себе народом, мати державу, у якій є майбутнє?

— Кожен повинен відповідати за себе. В державних кабінетах у нас, на жаль, сидять здебільшого не інтелігентні і далекі від культури люди. Вони не дуже підтримують національне, українське, культурне відродження. А ми мусимо відірватися як українська високодуховна нація. Неприпустимо, щоб міністри навіть сумнівалися у доцільності української мови в школах східної України чи Криму, бо там, мовляв, багато «русскоязычних». Треба, щоб вони були переконані, що кожен громадянин української держави, де б він не жив — чи в Криму, чи на Донбасі, мусить знати й шанувати українську мову. Мало у нас істинних поборників українства серед тих, хто «з портфелями», тому якщо й проводяться якісь патріотичні духовні заходи, вони не завжди підтримуються державою. Та взяти навіть наші «Десять Господніх заповідей»: і афіші були розклеєні, і реклама всюди була, здавалося б, чиновники повинні зацікавитися, прийти, подивитися, навіть приклад іншим подати, тим більше, у них в залі є безкоштовний цілий ряд. Але їх не було...

— То що ж нам, сьогоднішнім студентам Ї Величності Культури, робити? Телерадіоефір, естрада, сценарії ні за якими Божими заповідями не живуть. Тепер у моді тільки шоу, а хто контролює естраду і телетелівізію майданчики, тобто, хто платить — той і замовляє, але ж не тільки музику, а значно більше — ідеологію. Як спромогтися не танцювати під чужу дудку (а за щось же треба жити), як вберегти душу — і свою, і народу, і держави?

— Дорогу життя, успіху осилить оптиміст. Будьмо оптимістами з вірою у те, що ми можемо зробити, можемо досягнути, якщо ми будемо вірити, то обов'язково осилимо. Тяжко нині Україні, але давайте виховувати в собі той оптимізм, яким ми маємо керуватися. Треба дуже хотіти, незважаючи ні на що, не схилитися, шукати виходи. Шукати, де себе реалізувати. Мають бути хист і велике бажання. Звичайно, добре, коли до цього приплюсовані гроші, але якщо немає, треба шукати можливості, де можна виступити, щоб пропагувати, сіяти в людські душі справжнє мистецтво, вічні цінності. Треба себе виховувати, скажімо, не тільки співаком, а й менеджером, вміти запропонувати себе. Навіть знамениті зірки роками чекають запрошення, а їх немає, десь блиснуло — і нема.

Справді, індустрія випуску співаків, артистів працює, як конвеєр, але де ж вони? Десь підтанцювують, підспівують. Що тут поради. Є у мене така молитва, я завжди її у скрутну хвилину згадую: Господи, дай мені сили змінити те, що я можу змінити, дай мені терпіння прийняти те, що я не можу змінити, і дай мені розуміння і мудрості розпізнати перше і друге.

— Дякую за інтерв'ю, за мудрі настанови!

Розмовляла Юлія КАЧУЛА, студентка Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Вадим Дмитрович КРИЩЕНКО передав у дарунок для редакційної бібліотеки «Кримської світлиці» нову книгу своїх поезій. Пропонуємо увазі читачів невеличку добірку з розділу книги, який називається

ДОЩИНКИ НА ВЕЧІРНЬОМУ ВІКНІ

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДЬ

Себе я питаю сам —
І відповідь знайдець поряд:
Для мене Батьківщина там,
Де українською говорять.

ВІРЮ І НЕ ВІРЮ

Людська душа до різних слів звикає,
Бо ті слова, лоскотні, ніби шовк...
Я вірю тим, хто істину шукає,
Й не вірю тим, хто вже її знайшов.

УСІ МИ РІВНІ

Накрився — і зробився паном,
В очах у нього тільки гривні.
...Але за вінтарним парканом
Усі ми рівні.

ПАТРІОТ

Він верещить отак надивно:
— Я — правдолюбць, патріот!
Але за долар а чи гривню
Продасть і матір, і народ.

ЛИШЕ ОТОЙ

Лише отой українцем справжнім є,
Хто відкидаючи презирство
і страхиття,
І українство вроджене своє
Зуміє передати власним дітям.

ЗАПАМ'ЯТАЙМО

Ці слова не зів'яли і нині,
Повторяти їх слід без упину:
Не любимо себе в Україні,
А собі любимо Україну.

ТРОХИ ПІЗНІШЕ

«Трохи пізніше» —
вкраїнський девіз,
Хоч дні рокоцуть бурхливо і грізно.
Вираз цей в нашу історію вріс...
Боязно, щоб не було надто пізно.

УКРАЇНСЬКЕ ЄСТВО

Літа минають через кому...
А що нащадкам залишити?
Лише у слові у живому
Єство українське може жити.

СТРАШНІ ГРОШІ

Цей укрив — воздигь палати,
Той вершить так само...
Гроші хочуть закопати
Нашу правду в яму.

НАША ДІЙСНІСТЬ

Змагаються — хто вищий,
а хто кращий,
Хто праведник, а хто з них
лиходій?
Та до сих пір Вкраїна гірко плаче,
Втираючись хустинкою надій.

НА ТЕМУ ДНЯ

Нахвалюсь, словами грюкав:
Вмію грати — не підведу.
Взяв сопілку... Ані звуку,
Лиш обслнився всю дуду.

ХОЧ НАВЧИЛИСЬ ГОВОРИТИ
Хоч навчились говорити,
Та душа така пуста,
Наче віра — без молитви,
Наче шия — без хреста.

РАБ

Раб той, хто хоче бути рабом,
Хто спину гне, чекає повеління...
О, Господи, з просвітленим чолом,
Ти відведи від нас оте хотіння

ЧОГО ТАК?

Чого повелось так? —
шукаю поради,
Питав не одного,
не двох і не трьох...
Чим ближче до влади,
тим далі від правди,
Як ближчає трон — даленішає Бог.

ЗАПИТАННЯ

Ой, що з неправдою поробиш? —
Народ згинається од мук.
А де новий сміливець Довбуш?
А де безстрашний Кармалюк?

ЯКЩО НЕМАЄ СОКОЛА

Ми всі якісь зелякані...
Без волі та без мрій,
Все горбимось й кульгаємо,
від промахів і втрат.
І забуваєм істину
в байдужості своїй:
Якщо немає сокола —
не буде й соколят.

ЧАС ФАРИСЕЇВ

Час фарисеїв. Празникують свято,
Бо їх, куди не глянеш, — так багато.
І в праведній душі

народжують вони

Болоче відчуття і сорому, й вини.

ПЕРЕІНАКШИЛИСЯ

Переінакшилися
на чужинський лад,
І на очах мов пелена велика...
І тільки півень, вибігши у сад,
Ще по-нашому шоранку кукуріка.

ЛЕДАЧА ЗВИЧКА

Відженімо вже ледачу звичку —
Все не так... А скаржитись кому?
Краще запалити тихо свічку,
Аніж гучно ляяти п'їтму.

ПРАВДА ТА ІСТИНА

У правді істину ти розпізнай —
Хоч схожі поняття, та цього мало...
Бо правда — це німа струна,
А істина — струна, яка заграла.

ДАЙ, БОЖЕ

Дай, Боже, встояти в борні,
Що цілить в душу, ломить кості, —
І не згоріти у брехні,
І не втопитися у злості.

ДОЛЯ ПОЕТА

В пошуках копійки
стільки нагинався,
Та ще нагиною
стільки різних справ...
Випрямитись хоче...
Кісточка зрослася,

Ні, уже не вдається,
бо горбатим став.

Я ЗРОЗУМІВ

Я зрозумів у сайві сивини:
В чиновників метаморфоза
дивна...
Та всі посади, ранги і чини
Не варті імені Людина.

УМІТИ ЖИТИ

Уміти жити?.. Не пхай
в кишеню гроші,
А в душу холодів не напусти.
Є цінності, які за все дорожчі, —
Це очі совісті і серце доброти.

ДЕПУТАТ

Святіший Папи Римського —
коли послушать,
Навчивсь уміло вішати
лохшину на вуха.
Коли ж придивившись
близесенько і прямо —
І злодій, і брехун. Душа —
як чорна пляма.

РІДНА МОВА

Шануй рідну мову ти скрізь
і в усьому,
Та істину кропить
морозаний душ...

Ой, мамину мову схопили із дому
Й покляли за грати
сполоханих душ.

ТАКИ ДОЖИЛИ

Таки до волі дожили,
Бо рухнула імперська глиба.
Хоч ще покірні, як волі...
І все ж душа вартіша хліба.

ЗАПИТАННЯ

Пішли в Московію від мене
письмена,
Мої міста значиміші у датах,
Мій край — колиска слова і зерна...
Але чому ж я зувся
«меншим братом»?

ЧОГО ГАНЬБИШ?

Чого ганьбиш своє ти так завзято,
Хоч губу копилиши у злості?..
Ніхто тебе не буде поважати,
Якщо ти в душу сам плюєш собі.

ПРАВДА НЕ КРИЧИТЬ

Хай там брехня, мов гадюка,
сичить,
Гуркає, ніби лавиною гори.
Правда ніколи й ніде не кричить.
Правда — говори!

Олесь
КОЗУЛЯСЕВАСТОПОЛЬ – МІСТО
УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ТРАГЕДІЇ(Продовження.
Початок у № 1-7)

Розпочалися невідомі севастопольській владі мітинги, на яких велася відкрита пропаганда проти адмірала Колчака й офіцерів. І перші наслідки — роззброєння морських офіцерів, яких згодом просто потопили у Корабельній та Стрілецькій бухтах Севастопольського порту. А в них були й матері, і дружини, й діти — переважно українські сім'ї.

Вважаючи, що командувати флотом у таких умовах неможливо, адмірал Колчак зібрав усю команду флагманського броненосця «Георгій Победоносць». Він сказав команді корабля все, що вважав необхідним: про становище на флоті та ставлення в ньому до офіцерського складу. Підсумувавши, сказав: «З цього моменту я командувати більше не бажаю і зараз про це телеграфую уряду».

Свою шаблю Колчак кинув у воду (адмірал був нагороджений золотою зброєю), після чого по трапу спустився вниз. Водолази з власної ініціативи дістали шаблю на дні моря і повернули опальному адміралу.

Так Український флот втратив талановитого адмірала, а білі «придбали» у Росії одного із своїх керівників.

Олександр Колчак 18 листопада 1918 року в Омську проголосив себе верховним правителем Росії. Невдовзі його влада поширилась на велетенську територію від Волги до Далекого Сходу. Як главу Російської держави його визнала Антанта. Коли ж він відмовився стати в її руках маріонетковим правителем, французька та англійська допомога припинилася. Згодом перестала допомагати і Японія, переконавшись, що Колчак не подарує їй частину Далекого Сходу.

Тоді ж з населення Зеленого Клину було сформовано два ударні українські полки: імені Б. Хмельницького та імені Т. Шевченка. Під командуванням генерала Горвата вони брали участь у проголошенні Зеленої України (Далекосхідної Української Народної Республіки) з центром у Владивостоці.

У 1920 році Колчак був схоплений більшовиками. Ленін телеграфував, щоб його доправили до Москви. У Кремлі планували використати високу професійність адмірала. Місцева більшовицька влада не виконала наказу вождя пролетарської революції. Великий авторитет Колчака лякав її. Він був розстріляний за постановою Сибірського військово-революційного комітету № 27 від 6 листопада 1920 року. Не виключено, що місцевих більшовиків підтримав Лев Троцький, який категорично не сприймав ані найменших проявів українського духу. Російські більшовики після захоплення Далекого Сходу відразу знищили Зеленої України.

Наприкінці 1917 року Центральною Радою України було створено Генеральний морський секретаріат. Він провів і затвердив Закон «Про Український Державний флот», оголосив Чорноморський військово-морський флот власністю Республіки; був розроблений і затверджений військово-морський прапор Української Народної Республіки.

У розбудові українського Чорноморського флоту проявили себе флотоводці УНР: міністр морських справ Антонович Д. Б., адмірал Покровський А. П., контр-адмірала Білінський М. С. і Шрамченко С. О., капітан І рангу Микола Злобін, головний начальник ЧФ УНР контр-адмірал Остроградський М. М., командувач морських сил контр-адмірал Клочковський В. Є.

Контр-адмірала Михайло Білінський і Святослав Шрамченко звернулися за допомогою до галичан. Формування першого морського полку було розпочато у Вінниці, а потім, у зв'язку із відступом армії УНР, перенесено у Коломию, а далі — у Броди, на Львівщину. Комплектування полку проводилося моряками, які проходили службу на Адріатичному флоті колишньої Австро-Угорщини. Ще сьогодні можна почути розповіді літніх людей у селах Снятинського, Коломийського, Косівського районів Івано-Франківської області, як мешканці флоту збирали по селах чорні кожухи для своєї морської піхоти.

Але в той далекий буремний рік досвідчених моряків у Галичині виявилось замало. Тоді М. Білінський вирішив комплектувати морську піхоту сплавниками лісу ріками з Карпат. Він особисто об'їхав райони Покуття і Гуцульщини, і незабаром таких «гуцульських моряків» у полку виявилася значна більшість, а полк дістав назву «Перший Гуцульський полк морської піхоти».

Командувачем Чорноморського флоту у грудні 1917 року був призначений адмірал Михайло Саблін, з іменем якого пов'язана подальша українізація флоту. Походив рід Сабліних з українців Донського козацтва, їхні предки на прізвище Шабля переселилися на Дон з України ще в XVII столітті.

Адмірал Михайло Саблін

У Севастополі, де розташовувався флот, склалася подвійна ситуація: одна частина кораблів була під червоним прапором, друга — під українським національним. Це було викликано ще й тим, що соціалістична Центральна Рада на мирних переговорах у Бресті відмовилася від Криму. Представники Німеччини були здивовані таким демаршем, переконуючи українських делегатів у життєвій необхідності для України мати Крим з морською базою Севастополем. Але ті рішуче відмовилися.

У Криму була створена Таврійська Радянська Соціалістична Республіка з центром у Сімферополі, яка вважала себе у складі більшовицької

Росії на правах автономії. Севастополь увійшов до складу цієї Республіки, флот опинився під її протекторатом.

Хвиля червоного терору прокотилася містами Криму, і особливо в Севастополі. У місті почалися масові арешти офіцерів, заможних осіб і тих, на кого вказували як на контрреволюціонерів. 12 січня 1918 року на об'єднаному засіданні Севастопольської ради, Центрального комітету Чорноморського флоту, ради селянських депутатів, представників міського самоврядування, головного заводського комітету порту, головного комісара Чорноморського флоту та соціалістичних організацій було створено Військово-революційний штаб. В ухваленій резолюції зазначалося, що «Севастополь не зупиниться перед будь-якими перешкодами для того, щоб довести справу революції до переможного кінця». Які засоби використовували більшовики й «революційні» матроси (переважно росіяни) для виконання цього завдання, розповідають історичні документи та очевидці. Страшну пам'ять про себе залишили команди деяких кораблів під червоними прапорами.

Осіб, засуджених до розстрілу, виводили на верхню палубу і там, після знущань, пристрілювали, а потім кидали за борт. Кидали масами й живих... Ці звірячі розправи було видно з берега, там стояли родичі, діти, дружини... Всі вони плакали, кричали, але матроси тільки сміялися. Приміром, одного офіцера, вже сильно пораненого, привели до тям, перев'язали й тоді кинули в топку корабля.

За словами очевидця, за розпорядженням судової комісії до відкритого люка підходили матроси й за прізвищем викликали на палубу жертву. Викликаного під конвоем проводили через усю палубу повз ряди озброєних червоноармійців і вели на так зване «лобне місце». Отут жертву оточували з усіх боків озброєні матроси, знімали з неї верхній одяг, зв'язували мотузками руки й ноги та в одній спідній білизні укладали на палубу, а потім відрізали вуха, ніс, губи, статеві органи, а іншої й руки, й у такому вигляді жертву кидали у воду. Після цього все на палубі змивали водою й у такий спосіб видаляли сліди крові. Під час страти з палуби в трюм доносилися шалені крики, і для того, щоб їх заглушити, корабель пускав у хід машини і йшов від берегів у море. Матрос Куликов на одному з мітингів казав, що «власноруч кинув за борт 60 осіб».

Так сталося, що за незалежну Україну вирішили боротися українці — колишні російські адмірала, генерали, полковники, а долю України вирішувало соціалістичне керівництво Центральної Ради. Відповідно збройними силами відроджуваної держави «командували» дилетанти-демагоги, а нерідко соціалістично-авантюристи, які ніколи не служили в регулярному війську. Як наслідок — генерал Васильченко, що командував Катеринославським корпусом, втомлений і знервований діянням непослідовної і популістської української влади, змушений був перейти до білогвардійців (до

речі, фактично на основі цього корпусу виникла білогвардійська Кримська армія).

Полковник Петро Болбочан — один із небагатьох полководців часів української революції, хто мав на своєму рахунку блискучі військові перемоги. Так, на початку 1918 року вся Україна була очищена від російських більшовицьких військ. Харків вітав Запорозький корпус Болбочана. Потім був переможний Кримський похід, за результатом якого Центральна Рада проголосила весь Чорноморський флот власністю УНР, а на кораблях піднято синьо-жовті прапори.

Як згадував учасник цього легендарного походу українського війська у Крим прапорщик Монкевич у спогадах «Слідами новітніх запорожців», ніде українських військовиків місцеве населення не зустрічало так радісно, як у Криму. Але 1 травня 1918 року німецькі війська під оркестр увійшли до Севастополя, змусивши Київ дати наказ запорожцям Болбочану покинути півострів.

Відхід запорожців Болбочана з Криму, відверто запіз-

Полковник Петро Болбочан

нілий прихід туди українського війська, був не єдиною серйозною помилкою Києва. Так само було знехтувано великим історичним досвідом українсько-татарських відносин та їхнього союзу.

КРИМСЬКІ ТАТАРИ
Й УКРАЇНЦІ

Згідно з турецьким переписом населення Криму, здійсненим 1666 року, наприкінці XVII століття з 1127 тисяч мешканців півострова, 920 тисяч становили українці, татар — близько 180 тисяч і 27 тисяч — греки, караїми, євреї та ін. Крим споконвіку був українським. Це підтверджують історики — Геродот, Страбон, Кедрін, Зонара та ін. Україна була безпосередньою сусідкою Кримського ханства. Тому велика кількість вихідців саме з цієї землі не повинна викликати здивування. Такі самі цифри наводять автори історичних серій «Радіо Свобода». Дещо інші дані (які підтверджують велику кількість українського населення Криму) наводить турецький мандрівник Е. Челебі, який тоді подорожував ханством. «На Кримському острові, що простягається окіл на 776 миль, розташовані 1600 сіл і 6 тисяч отарів» (так називалися тоді земельні наділи). І що можуть вони в разі потреби чи війни виставити «всього 100 тис. воїнів, а отари — 26 тисяч... але в походи йде 40 тисяч, а за бажанням хана 80 тисяч татар, решта залишаються в Криму». Далі він пояснює причини, через які половина війська має залишатися вдома. «В самому Криму перебуває 4 рази по 100 тисяч полонених козаків, 4 рази по 100 тисяч козачих дружин і 3 рази по 100 тисяч синів і дочок. Ще там є 20 тисяч грецьких, вірменських

та юдейських невірних. А франкських і мадярських християн нема».

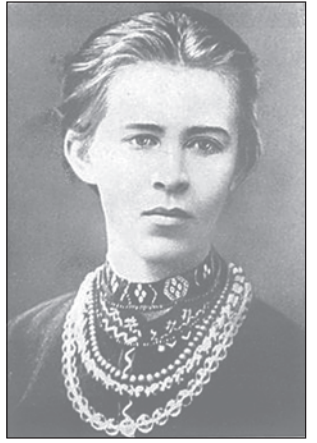
Згідно з документом про перепис населення в Кримському ханстві (ханські татарські архіви Криму) маємо такі дані. У Криму мешкало 180 000 татар, 120 000 українських дівчат у гаремах, 200 000 дітей від них, майже 600 000 українських невольників обох статей на різних працях та майже 90 000 представників інших національностей. Тому нащадки кримських татар — це значною мірою симбіоз татар-воїнів та українських бранок. Тому найправильніше їх називати просто українськими татарами.

У свою чергу прізвища доброї чверті етнічних українців спираються на тюркську мовну основу. До того ж, в Україні типовим є зовсім не слов'янський тип жіночої вроди (блакитно- чи зеленоока білявка або шатенка), а зовсім інший, ніж у білорусів чи поляків («карії очі, чорні брови»). Та й з чоловічим взірцем складно (здагаймо «Наталку Полтавку» Котляревського і її головного героя Петруся: «личко біле, чорний вус» — абсолютно той самий тип гарного хлопця, що й у сучасній Котляревському кримськотатарській поезії).

Відомий публіцист і дослідник Сергій Грабовський пише, що у шкільних підручниках з історії України дітям дають фальшиві дані про генезу козацтва, замовчуючи всі тюркські і власне татарські елементи в цій генезі. Тим часом у текстах XV століття термін «козак» однаковою мірою стосується і руського, і татарського люду. Провідний український історик Наталя Яковенко стверджує: у Дикому Полі в XIV-XV століттях сформувалася своєрідна тюрксько-українська козацька «амортизаційна смуга», яка тільки в XVI столітті остаточно прибивається до руського і християнського берега. Проте досить згадати, що козаки-слов'яни замінили руський меч на криву татарську шаблю, гуслі — на кобзу, портки — на шаровари, що до військової атрибутики козаків увійшли тюркські поняття «кіш», «курін», «сагайдак», «джура», «осавул», «булава», «бунчук», «барабан», «сурма», «табір», «майдан» тощо; що прізвища з татарськими коренями в Україні найрозповсюдженіші саме серед козацького, а не мішанського стану; що, зрештою, козак Мамай — уособлення загадкової української душі — це типово тюркський образ, і стає зрозумілим, що без тюркської і конкретно татарської етнокультурної складової неможливо уявити собі питому український етнос і його вищий політичний прояв у минулі століття — козацтво. І це є факт, який повинен ще більше зблизити (попри всі складні історичні взаємини) теперішніх українців і кримських татар у спільній відсічі імперським зазіханням нащадків Московського царства.

Як уже зазначалося, тюрксько-татарський елемент не менш відчутний і у формуванні російської нації і Російської держави. Але в українську культуру і в кров українського етносу влився вільнолюбний, динамічний, навіть, дещо анархічний елемент татарської традиції. На Росію ж істотно вплинули саме деспотичні, терористичні, сказати б, антиєвропейські настанови життя Золотої Орди.

(Продовження
в наступному номері)

УКРАЇНСЬКИЙ
КАЛЕНДАРЛЮТИЙ
25

1918 р. — Центральна Рада оголосила про введення в Україні григоріанського календаря.

1957 р. — засновано Державне видавництво дитячої літератури УРСР (тепер «Веселка»).

Народилися:
1850 р. — Володимир Барвінський, український письменник, публіцист, видавець, громадсько-культурний діяч, юрист.

1871 р. — Лариса Косач-Квітка (Леся Українка), українська поетеса, письменниця, перекладач, культурний діяч. Писала у найрізноманітніших жанрах: поезії, ліриці, епосі, драмі, прозі, публіцистиці. Також працювала в діяльності фольклористики (220 народних мелодій записано з її голосу) і брала активну участь в українському національному русі.

Відома завдяки своїм збіркам поезій «На крилах пісень» (1893), «Думи і мрії» (1899), «Відгуки» (1902), поем «Давня казка» (1893), «Одно слово» (1903), драм «Бояриня» (1913), «Кассандра» (1903-1907), «В катакомбах» (1905), «Лісова пісня» (1911) та ін.

1887 — Леся Курбас, український актор, режисер, реформатор українського театру.

1905 — Павло Вірський, український хореограф, балетмейстер, організатор Національного ансамблю танцю України.

Помер:
2010 р. — Ярослав Дашкевич, український історик, археограф.

26

1933 р. — народився Любомир Гузар, экс-глава УГКЦ, кардинал.

27

1918 р. — початок походу Січових Стрільців проти більшовицьких військ, що напали на Україну.

1929 р. — створено Спілку композиторів України.

1942 р. — масові розстріли в Бабиному Яру німецькими окупантами членів українського націоналістичного підпілля. 27 лютого 1942 р. ймовірно загинули Олена та Михайло Теліги.

Помер:
1664 р. — Іван Богун, український козацький полковник, розстріляний поляками під Новгород-Сіверським.

28

Народилися:
1887 р. — Сергій Борткевич, український композитор, піаніст та педагог у вигнанні.

1888 р. — Василь Чечвянський (Губенко), гуморист, сатирик, брат Остапа Вишні.

1889 р. — Павло Шандрук, головнокомандувач Української національної армії.

2006 р. — помер Олександр Шалімов, український хірург, один із засновників української хірургічної школи.

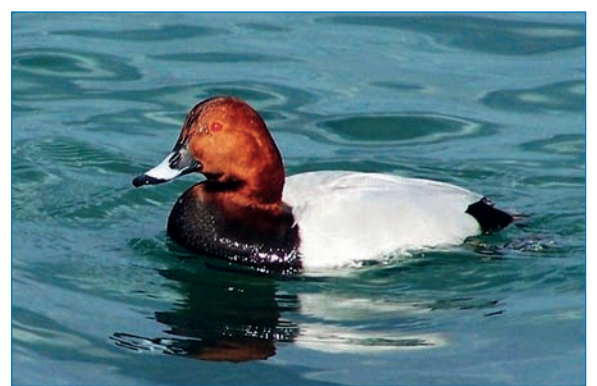
ЯКЩО ЗИМУВАТИ, ТО В КРИМУ!

На узбережжі Чорного моря біля Феодосії протягом останніх тижнів побували тисячі водоплавних птахів. Діти й дорослі із задоволенням фотографуються біля красенів-лебедів і підгодовують птахів зерном та хлібом. За інформацією сектора наукової й еколого-освітньої роботи Олукського природного заповідника, у Феодосійському регіоні на морському узбережжі зимують нині червоноголовий нирок, чубата і морська чернь, лебеді-кликуни та лебеді-шипуні, луток, лиска, крижень, чирок-свистунець, норець малий, свиц. Помічено більше десятка видів птахів, занесених у Червону книгу. Серед них: савка, гоголь, малий лебідь, червонодзьоба чернь, червоновола казарка та ін.

Ще в грудні одними з перших у Феодосію прилетіли лебеді-кликуни — передвісники суворих морозів. За оцінками орнітологів, цього року в регіоні зимують понад 40 тис. птахів.

Олександр ГЕОРГІЄВ

Фото автора та Ігоря Сікорського

УКРАЇНУ НА ЄВРОБАЧЕННІ ПРЕДСТАВЛЯТИМЕ ГАЙТАНА

Українська співачка Гайтана перемогла у фіналі національного відбору на участь у пісенному конкурсі «Євробачення». Про це стало відомо в суботу після оголошення результатів голосування у прямому ефірі на «Першому Національному», повідомляє УКРІНФОРМ.

Співачка, яка набрала 41 бал, представлятиме Україну піснею «Be my guest» у місті Баку наприкінці травня. Улюбленцями глядачів також стали Максим Барських (38 балів) та Оля Полякова (23 бали). Всього у Нацвідборі для «Євробачення-2012» взяв участь 21 виконавець.

До журі цьогорічного фіналу Нацвідбору увійшли: гендиректор НТКУ Егор Бенкендорф та його заступник Валід Арфуш, музичний продюсер Влад Багінський, телеведуча Марія Манюк, продюсер Олена Мозгова, поет Юрій Рибчинський, режисер Семен Горов.

Шановна редакціє, спасибі за рубрику «Пісенна світлиця!» Проект на визначення двадцяти найкращих виконавців українського музичного мистецтва всіх жанрів: оперного, естрадного, народного у «Кримській світлиці» дає змогу читачам розширити свої знання й інтерес до українських співочих талантів минулого і сучасного. Масмо напрочуд яскраву та славу історію і довжелюзний ряд справді гідних постатей на музичному поприщі, які за останні 2-3 століття піснею прославили Україну на весь світ!

Дякую читачці Ользі Керді за цікавий вибір двадцяти українських співаків, починаючи з оперних. Я підтримую її вибір і доповнюю своїми улюбленими виконавцями.

1. Семен Гулак-Артемівський — видатний український співак, який працював солістом у Петербурзькій придворній капелі, поширював українську народну пісню. Автор знаменитої першої української опери «Запорожець за Дунаєм», яка вже стільки років не сходить зі сцени.

2. Соломія Крушельницька (1872-1952 рр.) — велика оперна, народна співачка, виконувала камерні твори багатьма мовами.

3. Іван Козловський (1900-1993 рр.) — народний артист СРСР. З 1939 р. народний артист УРСР. 60 років проспівав на оперних сценах і в музичних театрах, цехах, клубах. Лауреат державної премії ім. Т. Шевченка 1990 р. Володів гарним ліричним тенором.

4. Борис Гмиря — народний артист СРСР, з 1957 року лауреат Державної премії. Володів дуже соковитим басом-баритоном, працював у багатьох оперних театрах Росії, України. Виконавець українських народних пісень, романсів.

5. Євгенія Мірошниченко (1932-2009 рр.) — народна артистка СРСР, України, кавалер ордена Ярослава Мудрого, Герой України. Мала високе ліричне сопрано.

«ПІСНЕЮ ПРОСЛАВИЛИ УКРАЇНУ НА ВЕСЬ СВІТ!»

Виховала і підготувала багато українських виконавців оперного, камерного співу.

6. Дмитро Гнатюк, народний артист СРСР, України, Герой України, Герой соціалістичної праці, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка, лауреат Державної премії СРСР, академік Академії наук України.

7. Валентина Степова, 1958 р. народження, народна артистка України, солістка Київського оперного театру, ліричне високе сопрано, виконавиця українських народних пісень, романсів.

8. Ніна Матвієнко, 1947 р. народження, народна артистка України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка, солістка Українського народного академічного хору ім. Г. Верьовки, неперевершена виконавиця українських народних пісень і пісень українських авторів.

9. Наталя Безкоровайна, заслужена артистка України, солістка Кримської державної філармонії, лауреат премії АР Крим. Виконавиця оперних арий, романсів, українських народних пісень. Ліричне сопрано.

10. Раїса Кириченко, народна артистка України, лауреат державної премії ім. Т. Шевченка. Кавалер Ордена княгині Ольги III ступеня. Вона була душевним голосом України.

11. Софія Ротару, 1947 р. народження, народна артистка СРСР, України. З 1977 р. солістка Кримської державної філармонії.

12. Микола Мозговий (1947-2010 рр.), народний артист України, лауреат багатьох премій і фестивалів, композитор, співак.

13. Оксана Білозір, народна артистка України, лауреат багатьох фестивалів і

конкурсів. Народний депутат України, чарівна виконавиця українських пісень сучасних авторів.

14. Анатолій Матвійчук, 1959 р. народження, народний артист України, співак, поет, композитор.

15. Олександр Пономарьов, 1973 р. народження, народний артист України, композитор, ліричний тенор.

16. Назарій Яремчук (1952-1995 рр.) — народний артист України, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка, соліст вокально-інструментальних ансамблів «Смерічка», «Червона рута».

17. Василь Зінкевич, народний артист України, Герой України, лауреат багатьох премій, конкурсів, фестивалів, соліст вокально-інструментальних ансамблів «Смерічка», «Червона рута», «Світязь».

18. Віталій Білоножко — народний артист України.

19. Світлана Білоножко — народна артистка України, разом з Віталієм заснували і організували чудову українську програму «Мелодія двох сердець» на 1-му Національному телеканалі. Пропагують любов, повагу в сім'ї, українську сучасну естрадну пісню.

20. Руслана Лижичко — народна артистка України, переможниця «Євробачення-2004». Пропагує сучасні естрадні і народні пісні.

Борис КОЛОТЮК

с. Уютне Сакського району

* * *

Закликаємо читачів надсилати ваші варіанти двадцяти найкращих українських виконавців. Конкурс триває!

КЛИЧКИ СТРИМАЛИСЯ... І ПЕРЕМОГЛИ

Киянин Віталій Кличко захистив титул чемпіона світу за версією Всесвітньої боксерської ради (WBC) у надважкій вазі, вигравши у британця Дерек Чісори за очками. Перемогу йому віддали всі судді — 118:110, 118:110, 119:111.

Як повідомляє УКРІНФОРМ, після бою Віталій Кличко на мюнхенській арені «Олімпіахалле» в інтерв'ю подякував уболівальникам українською та німецькою мовами за підтримку.

До п'ятого раунду двобій проходив за помітної переваги українського спортсмена, проте потім Чісорі вдалося дещо вирівняти становище. Кличку надавали сили вболівальники, які підтримували сво-

го улюбленця протягом усього поєдинку. Вибити українця з тону не допомогла бійцю з Туманного Альбйону і його недавня витівка на зважуванні, коли Чісора вдарив Кличка по обличчю. Кличко тоді, як і личить чемпіону світу, стримався і сказав, що відповідь на рингу. Віталій своє слово дотримав.

«Чісора показав сьогодні відмінну форму, але як людину я його не поважаю», — заявив Віталій Кличко. До поєдинку Дерек Чісора відзначився ще однією витівкою. Набравши води в рот, виплюнув її в обличчя молодшому братові Віталію Володимирові вже на рингу. Володимир, як і його старший брат, також втримав себе в руках...

Всього на рахунок 40-річного Віталія Кличка тепер 44 перемоги (40 нокаутами), 2 поразки. Невдач українця не знає з 2003 року, коли програв британцеві Ленноксу Льюїсу і з тих пір здобув 12 перемог поспіль. 34-річний Чісора зазнав третьої поразки при 15 перемогах (9 нокаутами).

ТИМ ЧАСОМ...

Поліція Мюнхена затримала британського боксера Дерек Чісору, який на прес-конференції після бою влаштував сутичку зі своїм співвітчизником Девідом Хеєм. У результаті бійки, яка тривала близько п'яти хвилин, менеджер Хея Адам Бут отримав розсічення. Обом боксерам — Хею і Чісорі тепер загрожує пожиттєва дискваліфікація...

